

HOOFSTUK 2: BYBELSE EN TEOLOGIESE FUNDERING VIR GEMEENSKAP

2.1 INLEIDEND

2.1.1 Die behoefte aan gemeenskap

In hierdie hoofstuk word die belangrikheid van die Bybelse en Teologiese Fundering van gemeenskap (koinonia) uitgelig as grondslag vir 'n gesonde missionêr-gerigte kleingroepbediening binne 'n plaaslike gemeente. Dit is geweldig belangrik dat die beginsels wat agter gemeenskap lê Bybels verstaan en teologies beoordeel sal word, want as daar 'n begrip van die belangrikheid van gemeenskap ontbreek, kan dit die funksionering van 'n kleingroepbediening binne 'n plaaslike gemeente beïnvloed.

Hendriks (1996:142) sê in sy algemene samevatting van die interpretasie van die statistieke van Kerkspieël IV:

Denominasionele gebondenheid en invloed neem af. Die fokuspunt, die groeipunt van kerkwees is die plaaslike geloofsgemeenskap. Denominasionele strukture en teologiese inrigtings vertraag heel dikwels die uiters noodsaaklike aanpassings en teologiese heroriëntering.... Die kwyn van gevestigde denominasies is te wyte aan 'n gebrek aan aanpassingsvermoë, dinamiese leierskap en visioenering. Die geheim van groei lê in die 'empowerment' van "gewone" lidmate.

Deur die interpretasie van hierdie statistieke wil Hendriks daarop wys dat die mense vandag tog teruggryp na die kerk, en dan veral sekuriteit vind in

verhoudings met, en die ondersteuning deur mede gelowiges, want, sê hy, die “modernisme met sy klem op die individualisme het `n verhoudingsvakuum geskep. Ongelukkig het die afgelope vier eeue se teologie, onder die invloed van die tydsgees, eensydig opgegaan in die kognitiewe en dogmatiese” (Hendriks 1996:143).

Die gevolg was dat daar `n ongebalanseerde klem op die suiwerheid van die leer gelê is en die verhoudingsaspek van Christenwees op die agtergrond geskuif is.

Die mens het met die klem wat op die individue geval het, vereensaam, want die kerk het `n plek geword “where you put on your best clothes; you sit in Sunday school, you worship, you have potluck dinner together - but you don't bring your life! You leave behind all your pain, your brokenness, your hopes, even your joys” (Larson 1994:14).

Die mens van vandag is saam in die kerk, maar eensaam in sy nood. Hulle ken mekaar op die naam, maar is onbewus van die uitroep van nood in die hart van `n medereisiger op die lewenspad. Die mens was nog nooit so naby aan mekaar nie as gevolg van ons nuwe moderne kommunikasie sisteme en die nabyheid van ons wonings. Tog was die mens nog nooit so ver van sy medemens gewees nie, sê Van Duinen (aangehaal deur Noordegraaf 1980:100).

Die prestasies van die mens van hierdie eeu is net absoluut ongelooflik, dit hou net nie op nie. Dit gaan van krag tot krag, maar benede al hierdie groot prestasies van ons tyd, is daar `n groot mate van moedeloosheid en `n wanhoop.

While efficiency and control are the great aspirations of our society, the loneliness, isolation, lack of friendship and intimacy, broken relationships, boredom, feelings of emptiness and depression, and a deep sense of uselessness fill the hearts of

millions of people in our success-orientated world (Nouwen 1989:21).

Ongelukkig kon die mens nie altyd sy lewe en sy nood na die kerk gebring het nie, aangesien daar nie genoeg klem op gemeenskap (die verhoudingsaspek tussen God en mens, en mens en mens onderling) gelê is nie, want ongelukkig het die kerk in baie gevalle `n “museum” (Larson 1994:15) geword, waar `n lewe van oorwinning ten toon gestel is.

We keep spotlighting people who say, “I’ve got it made. I used to be terrible, but then I met Jesus, got zapped by the Spirit, get into a small group, got the gifts and the fruit of the Spirit.....”

Die implikasie hiervan is dat mense “`n sondaar emeritus” is, met ander woorde hulle worstel glad nie meer met die sonde nie. Hulle is dus “meer geestelik” as die “ander” wat nog met die sonde worstel ten spyte van 1 Joh 1:8 “As ons beweer dat ons nie sonde het nie, bedrieg ons onself en is die waarheid nie in ons nie.”

Daarom is daar nie plek vir die een wat regtig worstel met die sonde nie. `n Sondaar word amper nie aanvaar nie. `n Sondaar moet uit die gemeenskap van die gelowiges verwyder word. Dit was dan ook in baie gevalle so in die kerk se geskiedenis, veral wanneer die sewende gebod oortree is deur `n jongmeisie. Sy moes dan in `n tehuis van ongehude moeders as’t ware weggesteek word, haar baba afteken, en dan was daar weer vir haar ruimte in die gemeenskap van die gelowiges, soms met baie verwyte en protestering.

Bonhoeffer (1954:110) sluit aan by die feit dat daar nie altyd vir `n “sondaar” plek was in die vergadering van die “oorwinnaars” nie wanneer hy sê:

He who is alone with his sin is utterly alone. It may be that Christians....may still be left to their loneliness. The final breakthrough to fellowship does not occur, because, though they have fellowship with one another as believers and as devout people, they do not have fellowship as the undevout, as sinners. The

pious fellowship permits no one to be a sinner. So everybody must conceal his sin and himself from fellowship. We dare not to be sinners. ***Many Christians are unthinkable horrified when a real sinner is suddenly discovered among the righteous*** (eie kursivering). So we remain alone with our sin, living in lies and hypocrisy.

In `n gemeente (Willow Creek Community Church) wat die navorser in die VSA besoek het, is telkens die refrein gehoor “Lost people matter to God, therefore they matter to us.”

King (aangehaal deur Dudley & Hilgert 1987:117) sluit by laasgenoemde aan wanneer hy sê: “While abhorring segregation, we shall love the segregationist. It is the only way to create the beloved community.”

Sondag vir Sondag is daar mense in die kerk wat met allerhande krisisse in hulle lewe worstel, maar wat alleen daarmee moet worstel. Hulle het niemand om mee saam die krisis of sonde te hanteer nie, niemand met wie hulle dit wat hulle ervaar met vrymoedigheid kan deel nie.

Die kerk van Jesus Christus sal `n gemeenskap moet word waarbinne daar nie plek is vir die vereensaming, verstoting, verwerping en veroordeling wat so deel is van die gemeenskappe waarbinne ons lewe nie. Die kerk moet `n plek wees waar die Goddelike bedoeling vir gemeenskap en veral vir die geloofsgemeenskap opnuut ontdek en herontdek word.

Natuurlik is dit waar dat wanneer daar sonde in die lewe van die gelowige is, dit die gelowige van die gemeenskap van gelowiges weerhou. Sonde is selfveroordelend. Dit gebeur dat gelowiges `n oordeel uitspreek oor `n medebroer, in plaas daarvan dat daar binne `n geloofsgemeenskap ruimte gemaak word vir “Bely julle sonde eerlik teenoor mekaar en bid vir mekaar, sodat julle gesond kan word” (Jak 5:16), en ook “Broers, as iemand in die een of ander sonde val, moet julle wat julle deur die Gees laat lei, so iemand in `n gees van sagmoedigheid reghelp. En pas op: jy kan self ook in versoeking kom” (Gal

6:1).

Die mens is maar net so siek soos wat sy diepste geheimenisse is. Die mens wat sy diepste geheimenisse met iemand anders kan deel “begin to divide the pain and the shame” (Baker 1994:2).

2.1.2 Die oordrewe klem op individualisme

Individualisme lei tot die ondermyning van gemeenskap soos wat God dit in die Woord bedoel het om te wees. Die klem val deesdae op die individu, en daarom op individualisme. Die mens se verhouding met God word ook in individualistiese terme gesien. Dit is “meism” (Gorman 1993:57) wat op die voorgrond tree. Dit is vandag die tyd van die selfgemaakte individualis, “I did it my way”. “Ek het my bekeer”, en “ek het my sonde bely” en het daarom niemand anders nodig om reg te maak waar ek verbeur het nie.

Individualisme word as `n sentrale eienskap gesien en as deugsaamheid beskrywe. Mense en gemeenskap word gesien as dinge om te gebruik vir individuele satisfaksie en groei. Selfs vriendskap word gesien vir dit wat in die persoonlike individu se behoeftes kan voorsien. Vriendskappe word gesluit ter wille van werksbevordering, ter wille van moontlike kontrakte, dus ter wille van die bevoordeling van die individu se eie behoeftes.

Huwelike word dan ook gesluit om in die individu se behoeftes te voorsien en wanneer daar nie meer in die behoeftes voorsien word nie, dan lei dit tot egskeiding. Juis sedert die sewentiger jare is daar `n geweldige verhoging in die egskeidings syfer. Sosioloë sê dat een van die hoofredes hiervan is:

....persons who were unhappy increasingly turned to divorce as a way to remove themselves from their past and to find happiness. Since they believed that they had a right to personal happiness,

this value took precedence over commitment to the sanctity of marriage as an institution (Balswick & Balswick 1994:85).

Individuele geluk in die huwelik word dan belangriker as die verbintenis van permanente trou in die huwelik as instelling van God beskou. Indien een van die vennote in die huwelik dan nie meer gelukkig is nie, word die huwelik ontbind sodat verder na geluk gesoek kan word.

Hierdie huwelik word `n oop huwelik genoem. Daardeur wil hulle sê dat daar nie `n onderskeiding van die rol van die man en die vrou in die huwelik is nie, maar dat verskeie take en rolle wat daar in die huwelik vervul moet word, gedoen word op die basis van "...social exchange....This system is based on the simple assumption that all relationships involve costs and rewards (:85)."

Die klem in die bogenoemde aanhaling belig steeds die begeerte na die bevrediging van die individu se behoeftes. Ek wil meer uit die verhouding kry as wat ek insit, anders is die winsgrens te klein. Gorman (1993:58) sê dat `n passie vir self-vervulling "...at any cost has accentuated our need for personal autonomy and separateness. We can decide on our own. Nobody tells us what to do. We can also drop out if that is what is required to insure our freedom."

Mense los huweliksmaats, kinders en verantwoordelikhede agter in hierdie soeke na vryheid en self-vervulling of self-handhawing, wanneer die wins in verhoudings met ander te klein is. Die individu se reg word verhef om te doen wat hy ook al wil en die wêreld van die media steun hierdie boodskap deur te sê: "Jy kan alles kry wat jy wil, alles wat jy droom, dink en begeer is binne jou bereik".

Die persoonlike keuse is die belangrikste, dit wat jy glo wat goed en reg is en die moeite werd om na te jaag. Hierdie individualisme sluit natuurlik ook "materialisme, hedonisme, rekreasieisme, konsumerisme en talle ander" (Du Toit 1995:477) in. Du Toit (1995:477) gaan verder om te sê: "Die volgroeiende

vrug daarvan is die moderne sekularisme (wat eintlik ook die agtergrond vorm van die sosiologiese navorsing), naamlik die afwysing van God se bestaan en heerskappy. Daarom is die grondtoon van al hierdie -ismes op horisontale vlak dié van individualisme en selfsentreedheid. So vorm sekularisme en individualisme saam die verskriklike teëbeeld van die dubbele liefdesgebod. Die stryd van die moderne gelowige is juis dat hulle soos alle ander mense onder die suigrag van hierdie tendense kom en nie altyd weet hoe om dit te hanteer nie.”

Dit wat hierbo uitgelig is as individualisme is niks anders nie as “a distortion of the biblical view of the sacredness of the person. It is a perversion of God’s intentions in fashioning us as unique created beings, no two alike” (Gorman 1993:61).

Die self word in die middelpunt van die mens se wêreld geplaas. Dit is juis waarteen Paulus waarsku wanneer hy sê: “Hulle vereer die skepsel in plaas van die Skepper, aan wie die lof toekom vir ewig. Amen” (Rom 1:26b).

Die basis van individualisme soos dit hier bo geteken is, is nie Bybels nie, want die mens is nie gemaak om `n enkeling te wees nie, maar, sê Dyrness (aangehaal deur Gorman 1993:62), dat die mens “geskep is vir verhoudings”. Juis wanneer die mens in verhoudings is, reflekteer hy die beeld van Sy Skepper. Later in die hoofstuk sal hierdie punt in detail bespreek word.

Menswees is “...geen eenzaam avontuur...” (Noordegraaf 1980:100) nie. Dit is ook die oortuiging van die navorser, en daarom wil hierdie hoofstuk juis weer die waarde en fundering van Bybelse gemeenskap laat herleef, want individualisme het nie alles tot stand gebring wat dit belowe het nie. Die mens is definitief nie gemaak om alleen te wees nie.

2.1.3 Die kerk en individualisme

Die kerk het ook nie die invloed van die individualisme vrygespring nie. Die toenemende vlag van individualisme en sekularisme, wat sosiologies en teologies gesproke hand aan hand loop, kan bestry word.

Dit kan slegs slaag as die kerk voluit as lewende liggaam van Christus sal funksioneer, ten volle bewus en oortuig van sy roeping en getuigenis in hierdie wêreld, kragtig in sy uitvoering daarvan, sy lidmate van kindsbeen opvoed, saamtrek en betrokke maak in die lewende, missionêre, groeiende en dinamiese gemeenskap van gelowiges wat nie aan die suigkrag van die individualisme toegee nie, maar grondig oortuig is van en besiel deur die meerwaarde van huwelik, gesin en gemeenskap, en die verbrokkeling daarvan met persoonlike en gesamentlike inset sal beveg (Du Toit 1995:478-479).

Die rol wat die kleingroep in die realisering van die bogenoemde speel is vir die navorser belangrik, en sal mettertyd in die hele studie uitgewys word. Die bogenoemde lewensbeginsels kan nie regtig in die gemeente in `n groot groep alleen aangeleer en uitgelewe word nie.

2.1.4 Gemeenskap - waarom is dit noodsaaklik?

Ek sluit hierdie paar inleidende paragrawe af met `n aanhaling van Kraus (aangehaal deur Gorman 1993:23):

The most conspicuous weakness of evangelical Protestant theology has been its lack of understanding and witness to authentic community as the fulfillment of the believer's personal relation to God.

Juis aangesien dit `n algemene leemte in evangeliese Protestantse teologie is, waar die klem op leer suiwerheid val, is dit dringend noodsaaklik dat daar in

hierdie hoofstuk besin sal word oor die belangrikheid van die Bybelse en Teologiese klem op gemeenskap as ***fundering vir `n kleingroepbediening*** binne `n plaaslike gemeente.

Die tyd van sekularisme en, individualisme maak dit dringend noodsaaklik om die vraag en soeke na die God bedoelde gemeenskap te ondersoek en te implementeer.

Daar is `n soeke na gemeenskap deur die mense van vandag. Ons leef nie meer in `n “home-base time” (Callahan 1990:105) nie, maar in `n pelgrimstyd. “Home-base time”, beteken die huis is die sentrum waarom alles gedraai het, maar die huis van vandag is meer `n plek waar die mens kom rus na `n bedrywige dag op `n ander plek.

Die mens van vandag is gedurig op pad. Die huis is nie meer altyd die middelpunt van familielewe soos vroeër, waar groot families bymekaar gewoon het, en so vir mekaar omgee het nie. Die mens is altyd op pad iewers heen en die uitdaging is dan om `n huis langs die pad te vind.

Die soeke na gemeenskap is `n soeke na “sharing and caring” (Callahan 1990:105) te midde van die verwydering en individualisme van die tyd. Dit is `n soeke om liefde te ontvang, maar tog ook om liefde te gee. Mense wil deelneem aan hierdie “sharing and caring” en wil nie net ontvang nie, want die implikasie daarvan is `n eensydige verhouding. Die mense skram hiervan weg, want dit plaas hulle in `n staat van afhanklikheid.

Callahan (1990: 106) sê:

At the same time, people search for relationships of mutuality in which they can both give and receive sharing and caring. They want to share mutually, collegially with the other persons in the grouping. They want to care deeply, fully and wholly, for and with other persons in the grouping.

In die inleidende paragrawe van hierdie hoofstuk wou ons dus die vraag beantwoord: Waarom is dit belangrik om oor die Bybelse en Teologiese Fundering vir gemeenskap te besin?

Dit is duidelik dat die tyd waarin ons lewe, een van sekularisme en individualisme, self daarna vra. Die gevolge van die oordrewe klem op individualisme in die Westerse wêreld laat 'n behoefte aan die herontdekking van gemeenskap ontstaan, en dit is juis wat hierdie hoofstuk wil weergee.

2.2 OU TESTAMENTIESE PERSPEKTIEWE OP GEMEENSAP

Waarom begin die fundering vir gemeenskap by die Ou Testament?

In aanluiting by die vraag sê Gerstenberger (2002:13):

... those who define themselves only in terms of the present will be able neither to understand nor correct themselves... the study of biblical theology functions for us as illumination and criticism...the Old Testament/Hebrew Bible contains such mixture of human self-knowledge and such critique of both society and religion, which is still not exhausted, that time and time again repeated reading can only prove life-giving.

Gemeenskap ontstaan uit God en word deur God geïnisieer. Wanneer daar in hierdie studie gehandel word oor gemeenskap, en die rol wat die kleingroep speel in die vervulling daarvan, is dit belangrik om te onthou dat **God die ware subjek is**, en nie die kleingroep nie. Dit gaan nog altyd oor God, want sonder Hom sou daar geen gemeenskap en geen kleingroepe moontlik gewees het nie. Gemeenskap is 'n gawe van God, 'n kleingroepbediening is net 'n middel daartoe.

Die kleingroep is `n middel waardeur die mensdom God se wil vir gemeenskap in die lewe van elke dag kan realiseer. Gemeenskap ontstaan in `n gedissiplineerde samekoms van mense waar God die middelpunt is, met ander woorde, in die teenwoordigheid van God. Die bymekaarwees van mense **as sodanig**, waarborg nie noodwendig gemeenskap nie, maar om die dissipline van saamwees in die teenwoordigheid van God te beoefen, **kan** lei tot gemeenskap. Daar kan ook geen sprake wees van die ontwikkeling van gemeenskap sonder `n gedissiplineerde samekoms nie.

Dit maak nie saak hoe individualisties `n persoon is nie, die een of ander tyd sal hy deel van `n groep moet wees waardeur een of ander saak aangeraak sal word, hetsy werks- of persoonlike omstandighede. Daarom is dit belangrik dat ons gemeenskap in die lig van die Skrif sal ondersoek, en in die navorsing ook by God as die gemeenskap - skeppende en -soekende God sal begin.

Gemeenskap gebeur nie maar net vanself nie. Dit het ook nie in die skepping van die mens per abuis ontstaan nie.

Gemeenskap is daar, want:

2.2.1 God is `n God van gemeenskap

2.2.1.1 God het gemeenskap **in die lewe geroep**

Die Ou Testament handel nie oor die Godsgemeenskap sonder om daarmee na Hom te verwys wat die gemeenskap in die lewe geroep het nie. God is die inisieerder van gemeenskap. Gemeenskap het nie eers by God se roeping van Abraham begin nie. In die besinning oor God as `n gemeenskapskeppende -en soekende God, is dit belangrik om by die skepping te begin.

Stott (1984:15-16) sluit hierby aan wanneer hy sê dat die fout gemaak word om God uitsluitlik as die God van die verbond te sien. Israel het ook die fout gemaak. Dit is `n groot waarheid wat God aan Abraham sê: “Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag” (Gen 17:7b). Dit is `n halwe waarheid wanneer dit so oorbeklemtoon word asof God net die God van Israel alleen is. Indien die waarheid oorbeklemtoon word, dan beperk dit die Lewende God.

They reduce him to the status of a tribal deity, a petty godling. He became Yahweh of the Israelites, more or less on par with Chemosh the God of the Moabites and Milcom the God of the Ammonites. They also forgot the other nations, or simply despised and rejected them (Stott 1984:15-16).

Die Bybel begin egter met die nasies en nie met Israel nie. Die Bybel begin met Adam en nie met Abraham nie. Die Bybel begin met die skepping en nie met die verbond nie. Die skepping alreeds is `n motivering dat God `n God is van gemeenskap, wat ook gemeenskap geskep het.

Een alleen kan egter nie gemeenskap hê nie, want met wie sal dit gebeur? Sweet (aangehaal deur Icenogle 1994:20) sê: “One is nothing. Two is everything. One is not even a number. Two is the beginning of all numbers. ...Plurals are basic to all that God creates.... Unitariness was the first thing God didn’t like.”

God is volgens hom van die begin af teen ene gekant, want God self is `n God van gemeenskap. Gen 1:26 sê:

Toe het God gesê: ‘Kom Ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld, sodat hy kan heers oor die vis in die see, die voëls in die lug, oor al die diere van die aarde en al die diere wat op die aarde kruip.’

Heyns (1978:48) sê van die Ons dat dit nie op `n majesteitsmeervoud dui nie. God spreek ook nie hier deur “....die engele of in `n politeïstiese sin ander gode

as medeskeppers aan nie....maar dit dui op die volheid van lewe wat God in Homself besit en in gemeenskap met Homself deel”.

Hierdie gemeenskap is gemeenskap tussen die Drie-Eenheid wat alreeds in die begin by die skepping saam aan die werk is. Die wêreld begin “by the divine word of a personal, communicating God” (Kaiser 1978:72). Die teks bevestig tien keer “Toe het God gesê....” (Gen 1:3; 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26, 29; 2:18).

Dit word in die kerk se liedere gesing, en dit is diep ingebed in die belydenisskrifte van die kerk: “God in three Persons, blessed Trinity” (Gorman 1993:24). God is `n Persoon wat in `n verhouding met Homself staan. Hy kommunikeer. Hy skep persoonlike gemeenskap. Hierdie Skepper God is nie maar net `n mag, `n beginsel of `n onpersoonlike dinamiek nie. Hy is `n Persoon wat dit geniet om verhoudings na te streef. Die hele Skrif is `n bevestiging van God se verbintenis om verhoudings met sy skepsele daar te stel.

2.2.1.2 Gemeenskap - Twee of meer persone is nodig

Gemeenskap is alleenlik moontlik wanneer daar meer as een persoon in `n verhouding met `n ander persoon betrokke is en daar sprake van kommunikasie is. `n Mens kan nie met `n onpersoonlike mag of krag gemeenskap hê of kommunikeer nie. God openbaar Homself van die begin af as iemand wat in gesprek is met die mens wat Hy gemaak het (Vgl Kaiser hierbo: “Toe het God gesê”).

Hierdie gemeenskap tussen die Drie-Eenheid, wat reeds by die skepping sigbaar is, word vanuit `n Nuwe Testamentiese perspektief verder belig, verklaar en bevestig. Dit is belangrik om daarop te wys dat die Drie-Eenheid nie slegs `n Nuwe Testamentiese gegewe is nie, maar dit is tog so dat dit nie so

duidelik in die Ou Testament aangetref word as in die Nuwe Testament nie. Die Drie-Eenheid het net duideliker na vore gekom in die Nuwe Testament. God was egter nie net 'n Drie-Enige God van die Ou Testamentiese of Nuwe Testamentiese tyd af nie, Hy is van ewigheid al die Drie-Enige God, Vader, Seun en Heilige Gees (Heyns 1978:48).

Uit die navorsing is dit duidelik dat teoloë deur die bank konsensus oor die bogenoemde het: dat God as God Drie-Enig die God van gemeenskap is. Dit is reeds duidelik van die begin van die Bybel af en sal altyd so wees.

Hebr 1:1&2 bevestig dat God iemand is wat van die begin af met die mense wat Hy gemaak het gekommunikeer het: "In die verlede het God baie keer en op baie maniere met ons voorvaders gepraat deur die profete, maar nou, in hierdie laaste dae, het Hy met ons gepraat deur die Seun. God het Hom deur wie Hy die wêreld geskep het, ook erfgenaam van alles gemaak."

Hy is dan ook Een Wese, maar Drie-Persone, daarom is daar sprake van gemeenskap in die Drie-Eenheid. Daar kan alleenlik sprake van gemeenskap en kommunikasie wees wanneer daar persone by betrokke is. Daar kan geen sprake wees van eenheid, selfs in die Drie -Eenheid sonder gemeenskap nie. Die eenheid van God word gevind in die enkelvoudige karakter van gedeelde gemeenskap.

Moltmann (aangehaal deur Gorman 1993:25-26) sê:

The three divine persons are not there simply for themselves. They are there in that they are there for one another. They are persons in social relationship. The Father can be called Father only in relationship with the Son; the Son can be called Son only in relationship with the Father. The Spirit is the breath of the one who speaks. The breath goes out from the Father in the eternal moment in which the Father speaks the Word, which in another relationship is called the Son.... Being-a-person (Personsein) means "being in relationship.

2.2.1.3 God beleef gemeenskap sonder die mens

Daar word soms beweer dat God die mens gemaak het aangesien hy alleen was en `n behoefte aan gemeenskap met ander persone gehad het. Indien dit waar sou wees, dan sou dit beteken dat God afhanklik van Sy skepping is. Dit sal beteken dat God mense moes skep om werklik gelukkig te wees, of volkome vervul in sy eie bestaan.

God was en is selfgenoegsaam in Sy eie verhoudings lewe. Joh 17:5 en in Joh 17:24 wys egter dat die argument in die vorige paragraaf onakkuraat is. Joh 17:5 sê: “Verheerlik U My ook nou by U, Vader, met die heerlijkheid wat Ek by U gehad het voordat die wêreld bestaan het.”

“Here is an indication that there was a sharing of glory between the Father and the Son before creation” (Grudem 1994:161). In Joh 17:24 sê Jesus verder: “Vader, Ek wil graag hê dat waar ek is, hulle wat U my gegee het, ook by My moet wees, sodat hulle my heerlijkheid kan sien, die heerlijkheid wat U my gegee het omdat U my al voor die skepping van die wêreld liefgehad het.” “There was love and communication between the Father and the Son before creation” (Grudem 1994:161).

Hierdie gedeeltes dui eksplisiet op die aanvaarding dat daar tussen die Persone van die Drie-Eenheid van alle ewigheid perfekte liefde, gemeenskap en kommunikasie was. Dit is wel so dat daar sonder liefde en kommunikasie geen sprake van gemeenskap kan wees nie. Weereens: daar kan net sprake van gemeenskap tussen persone wees wat met mekaar kommunikeer. Die feit dat God drie persone is, maar een God, dui daarop dat God nie eensaam was nie, en dat daar nie `n behoefte by God ontstaan het aan gemeenskap met mense nie.

In fact, the love and interpersonal fellowship, and the sharing of

glory, have always been and will always be far more perfect than any communion we as infinite human beings will ever have with God (Grudem 1994:161).

God het natuurlik nie enige deel van die skepping nodig om te bestaan of om gemeenskap te ervaar nie, want sonder die skepping sal God nog steeds bestaan as oneindig liefdevol, regverdig, ewig, alomteenwoordig, `n Drie-Eenheid tussen wie daar gemeenskap en kommunikasie is.

Tog is dit so dat, alhoewel God nie ons, of die skepping nodig het nie, ons en die res van die skepping Hom tog kan en behoort te verheerlik en so vir Hom blydskap verskaf. Jes 42:7 sê ook dat elke mens geskep is vir Sy eer, en ons moet Hom prys (Ef 1:11,12) en besef dat Hy waardig is “om die heerlikheid en die eer en die mag te ontvang omdat U alles geskep het; deur U wil het alles ontstaan en is dit geskep” (Open 4:11).

Dit is belangrik om aan die Drie-Eenheid op so `n manier te dink dat die realiteit van die Drie Persone gehandhaaf word, en dat elke persoon “is seen as relating to the other as an ‘I’ (a first person) and a ‘you’ (a second person) and a ‘he’” (a third person) (Grudem 1994:254).

Die enigste manier waarop dit moontlik is, is om te sê dat die onderskeiding tussen die persone nie een van wese is nie, maar `n verskil in verhouding.

This is something far removed from our human experience, where every different human "person" is a different being as well. Somehow God's being is so much greater than ours that within his one undivided being there can be an unfolding into interpersonal relationships, so that there can be three distinct persons (Grudem 1994:254).

Die verskil tussen die Vader, Seun en Heilige Gees lê dus in die wyse waarop hulle in `n verhouding met mekaar en met die skepping staan. Die **unieke kwaliteit** van die Vader bestaan in die wyse waarop Hy, as Vader, in verhouding met die Seun en die Heilige Gees, staan. Die **unieke kwaliteit** van

die Seun bestaan in die wyse hoe Hy in verhouding met Sy Vader en die Gees staan. Die Gees se **unieke kwaliteit** lê ook in die wyse waarop Hy weer in verhouding met die Seun en die Vader staan.

Dit is belangrik om te sê dat die Vader, Seun en Heilige Gees nie as individue gesien moet word nie, maar hulle is `n interafhanklike eenheid. `n Verdere element wat die gemeenskapskarakter van God Drie-Eenheid bevestig is die name wat gebruik word om God te beskrywe.

2.2.1.4 God se Name beskryf ook Sy gemeenskapskarakter

Using a more technical term, we can say that all that Scripture says about God uses anthropomorphic language - that is, language that speaks of God in human terms (Grudem 1994:159).

Die Skrif gee nie hierdeur vir die mens `n verkeerde en `n onvoldoende prentjie van wie God is nie, maar wys dan juis vir die mens daarop dat God gekies het om Hom op hierdie wyse in terme wat vir die mens verstaanbaar is, uit te druk. Vroom mense het nie die name van God ontdek of uitgedink nie, maar dit is deel van God se openbaring van Homself in Sy Woord. “Daarom openbaar die eie naamgewing sowel as die bekendmaking daarvan, fundamentele waarhede ten opsigte van *God*, die *mens* en hul *verhouding tot mekaar*” (Heyns 1978:55).

Heyns gaan verder om te sê die feit dat God Homself name gegee het, verder daarop dui, en `n bevestiging is, dat Hy `n persoon is. Sy verskillende name is `n aanduiding van die volheid en rykdom van sy persoon en daarom sou een naam alleen nie die volheid en rykdom van God kon uitdruk nie.

Daar is `n sinvolle bedoeling in die naamgewing opgesluit: God maak Homself “toeganklik deur middel van sy Name, want in sy Name is Hyself teenwoordig” (Heyns 1978:56). Hierdie naamgewing van God geskied natuurlik nie ter wille

van Homself nie, maar ter wille van die mens. Sodoende verstaan die mens iets meer van God. Die naamgewing is geleë in die verhouding met die mens wat dit uiteindelik moontlik moes maak.

God se naamgewing wys en bevestig juis Sy andersheid, aangesien afgode se name deur die mens self gekies word. God neem egter self die inisiatief, bevestig daarmee dat Hy `n Lewende God is in die verhouding wat daar tussen Hom en die mense, Sy volk, tot stand kom.

God se Naam is in wese God self soos Hy in sy selfopenbaring onder sy bondsvolk teenwoordig is en steeds bekend wil wees. Daarom is sy Naam nie net die waarborg vir sy teenwoordigheid nie, maar tipeer tegelyk ook sy persoonlike handeling met sy volk in genadevolle roeping en regverdiging, heiliging, en liefde (Lev 18:21, 20:3, 22:2; Amos 2:7; Miga 5:3; Eseg 36:23) (Heyns 1978:56).

Naamgewing deur God, is `n “**gemeenskapstigende** (eie kursivering) daad van God” (Heyns 1978:56), en dit rig `n appèl tot die mens, en **vra** sodoende reaksie. Die kennis van die Naam is die grondslag van gemeenskap tussen God en die mens.

Die Naam van God dui dus vir die navorser op die feit dat **God** `n God van **gemeenskap** is, `n **gemeenskap-skeppende** en **-soekende** God.

2.2.1.5 Samevattend

Die bogenoemde kan saamgevat word deur te sê dat God beskrywe kan word as `n **Goddelike gemeenskap** in **dialog** met mekaar.

- God is dus `n God van gemeenskap.
- Gemeenskap in die Drie-Eenheid is `n realiteit.
- Die Drie-Eenheid kan bestaan sonder die gemeenskap met die skepsele,

maar tog het God `n keuse gemaak om die mens te skep en te laat deel in sy gemeenskapsoekende karakter.

- Die mens is daarom ook geskep vir gemeenskap.

2.2.2 Die mens is geskape vir gemeenskap

Wanneer hierdie gemeenskap-skeppende en -soekende God egter die mens skep, skep hy die mens met **die behoefte aan gemeenskap** met Sy Skepper en met sy mede-skepsel.

2.2.2.1 Die menslike behoefte aan gemeenskap

Die volgende vrae kan tereg gevra word:

- Waarom is daar by die mens `n behoefte aan gemeenskap?
- Indien God nie die mens nodig het vir gemeenskap nie, waarom het mense dan mekaar nodig?

`n In homself opgeslote, selfgenoegsame, selfonderhoudende en geïsoleerde wese, is die mens nie. Dat die mens `n ek is, en hoe hy `n ek is, is trouens nie onafhanklik van die verhoudinge waarin hy staan nie. Volgens die Skrif is die mens so seer oop en onaf, dat hy eers in verhoudinge tot sy eie identiteit kom en sy bestemming as mens bereik (Heyns 1978:128).

Hoekom wil Heyns beweer dat die mens “eers in verhoudinge tot sy eie identiteit kom en sy bestemming as mens bereik”? Waarom is die mens eers volledig mens binne `n verhouding met ander mense?

Die skepping van die mens maak dit duidelik waarom die mens `n behoefte aan `n gemeenskapsverhouding met ander het om werklik sy Godgegewe potensiaal te bereik. Die volgende beginsels, vanuit die skepping van die

mens, dien as motivering waarom die mens `n gemeenskapswese is wat in gemeenskap met ander sy bestemming as mens bereik:

a) Die mens is geskape na die beeld van God

i) Die mens - anders as die diere

Uit al die geskape wesens wat God gemaak het, is dit **net van die mens** wat God in Sy beplanning van hulle skepping gesê het: “Toe het God gesê: ‘Kom Ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld, sodat hy kan heers oor die vis in die see, die voëls in die lug, die mak diere, die wilde diere en al die diere wat op die aarde kruip” (Gen 1:26).

God het die mens nie net na Sy beeld beplan nie, maar: “God het die mens geskep as sy verteenwoordiger, as beeld van God het hy hulle geskep, man en vrou het Hy hulle geskep” (Gen 1:27).

Die woorde **beeld** en **gelykenis** (1953 Afrikaanse vertaling) is “prakties as sinonieme op te vat” (Heyns 1978:125). Vriezen (1974:447) sluit hierby aan wanneer hy sê dat die woord “gelykenis” net `n nadere omskrywing van “beeld” is en nie `n ander betekenis inhou nie.

Die betekenis van die mens wat na die beeld van God geskape is, is dat die mens soos God is en Sy verteenwoordiger hier op aarde is. Daardeur word nie gesê dat God nie op aarde teenwoordig is nie, want die Bybelse God is juis die Alomteenwoordige en Lewende God. Verder is God ook nie vir sy teenwoordigheid op aarde van die mens afhanklik nie.

Die Hebreeuse woord vir beeld (tselem) en die Hebreeuse woord vir gelykenis (demût) verwys na iets wat dieselfde is, maar nie identies aan dit wat dit verteenwoordig nie (Grudem 1994:442). Die mens is dus God se

verteenwoordiger hier op aarde, met ander woorde God word in en deur die mens sigbaar teenwoordig.

Die kosmos is nie deursigtig sodat iets verder, dieper of hoër gesien kan word nie. Maar die mens - as beeld van God - is wel deursigtig. Wie na die mens kyk, sy handeling sien en sy woorde hoor, kyk as't ware deur die mens, en kyk vas en word herinner aan `n ander werklikheid, naamlik God (Heyns 1978:125).

Die mens *is dus anders* as die diere, maar aan die ander kant is die mens ook nie dieselfde as God nie. Die mens is `n "heenwyser na, verteenwoordiger van, ambassadeur en saakgelastigde vir God, en bondgenoot van God, op aarde" (:125).

ii) Die mens is die kroon van die skepping

Wanneer die mens as "beeld" en "gelykenis" van God beskrywe word, dan is daar al baie pogings aangewend om `n spesifieke, of `n paar spesifieke karaktertrekke uit te sonder in die mens waarin die beeld van God duidelik na vore kom. Karaktertrekke wat uitgelig is, is dat die mens as beeld van God veral verwys na die intellektuele vermoëns van die mens. Ander wys weer op die vermoë wat die mens het om morele besluite te neem, of om `n eie wil te hê. Die skepping van die mens as man en vrou en sy opdrag om oor die skepping te heers, word ook uitgelig en beklemtoon.

Grudem (1994:443) sê tereg dat die woorde vir die oorspronklike lesers duidelik was. Hy sê dan verder "When we realize that the Hebrew words for 'image' and 'likeness' simply informed the original readers that man was like God, and would in many ways represent God, much of the controversy over the meaning of 'image of God' is seen to be a search for too narrow and too specific meaning."

Vir die oorspronklike lesers het dit dan eenvoudig net beteken, “Laat Ons die mens maak om soos Ons te wees en om Ons te verteenwoordig.” “Beeld” en “gelykenis” is gekies om die onderskeid wat daar aan die een kant tussen God en die mens is, maar aan die ander kant die besondere noue verhouding wat daar tussen God en die mens bestaan, aan te dui (Vriezen 1974:189).

Wanneer daar gesê word die mens is na die beeld van God geskape en verteenwoordig Hom, dan is dit `n omvattende beskrywing van die mens en kan dit nie in `n enkele karaktertrek saamgevat word nie. Alhoewel dit dan moeilik is om die beeld van God in ons te definieer in `n spesifieke karaktertrek, kan daar vele aspekte genoem word waarin die mens in sy bestaan die beeld van God vertoon, anders as die res van die skepping.

Vir die doel van hierdie studie is dit nie nodig om al die aspekte uit te lig nie, een aspek wat die navorser hier ter wille van die studie wil beklemtoon, is in die **verhoudingsaspek** van die beeld van God wat ook in die mens na vore kom. Vriezen (1974:187-188) noem dat die sekerheid van die “gemeenskap van die heiliges” en die van God met die mens bestaan in “de voorstelling van de mens als imago Dei.”

Hierdie woord, sê hy verder, kan `n “kritisich-teologiese” begrip genoem word, en daarmee wil hy sê dat dit aan die een kant `n direkte positiewe gemeenskap moontlik maak, maar aan die ander kant die gelykheid tussen die twee lede in die verhouding uitsluit.

iii) Die mens as verhoudingswese is een aspek

Om na die beeld van God geskep te wees, het dus nie slegs betrekking op die mens as `n verhoudingswese, wat in `n verhouding met God en met sy medemens staan nie. Na die beeld van God geskape te wees verwys na die totale menswees, en die mens in gemeenskapsverhoudinge is maar een aspek

wat hier uitgelig word ter wille van die beklemtoning van die mens **ook as gemeenskapswese**.

Dit word dus nie in hierdie navorsing as die Alfa en Omega van die beeld van God in die mens geïmpliseer nie, maar net ter wille van die gemeenskapsgedagte uitgelig.

Westermann (1981:99) sê dat die mens as beeld van God, nie primêr `n uitspraak oor die mens nie, maar dit dui op die **skepping van die mens** deur God. Die skepsel wat God van plan was om te maak, moes met Hom in `n verhouding tree, moes na God lyk sodat daar iets tussen die mens en God kon gebeur, sodat God met hom kon praat en die mens kan antwoord.

Daar is dus sprake van **gemeenskap** en **kommunikasie** tussen God en die mens.

iv) Man en vrou is hulle geskape

Die voorstelling dat God twee definitief onderskeibare persone geskep het as man en vrou, is juis `n verdere bevestiging van die feit dat die mens na die beeld van God geskape is. Die pluraliteit, man en vrou, is juis `n verwysing na die pluraliteit wat daar ook in die Drie-Eenheid is.

Die eerste eksplisiete aanduiding van die pluraliteit in God, word gesien in "Toe het God gesê: "Kom ons maak die mens as ons verteenwoordiger, ons beeld, sodat hy kan heers...." (Gen 1:26). Hier is `n ooreenkoms tussen die mens en God.

Just as there was fellowship and communication and sharing of glory among the members of the Trinity before the world was made (see John 17:5, 24), so God made Adam and Eve in such a way that they would share the love and communication and mutual giving of honor to one another in their interpersonal

relationship. Of course such reflection of the Trinity would come to expression in various ways within human society, but it would certainly exist from the beginning in the close interpersonal unity of marriage”(Grudem 1994:455).

Anderson (aangehaal deur Icenogle 1994:22) sê dat die beeld van God nie in die individu alleen teenwoordig is nie, maar eerder in die “co-humanity.” Die mens as individu kan **nie regtig** die volle beeld van God ten toon stel nie. Die mens, geskape as man en vrou is eerder `n reflektoring van die beeld van God. Dit is dus `n verdere motivering dat die mens nie alleen **moet** wees nie, maar juis die beeld van God reflekteer wanneer die mens in gemeenskap met ander verkeer deur sy verhoudinge.

“As menswees beteken om iemand te wees, en met name iemand wat God op aarde verteenwoordig, dan is menswees ewe fundamenteel ook om **in verhoudinge** (eie kursivering) te lewe” (Heyns 1978:127-128). Aangesien God dan liefde is, en hy ons na sy beeld gemaak het, het die mens dan ook die vermoë om lief te hê, maar ook om liefde te ontvang. God het dus bedoel dat die mens in gemeenskap moet lewe, en nie in afsondering nie.

b) God het die gemeenskapskarakter van die mens bevestig

i) `n Ingeskape menslike behoefte

Dit wat Heyns sê (aangehaal in die laaste paragraaf), beklemtoon die algemene skeppings beginsel wat vanuit Gen 2:18 na vore kom: “Verder het die Here God gesê: “Dit is **nie goed** dat die mens **alleen is nie**. Ek sal vir hom **iemand** maak wat hom kan help, sy gelyke” (eie kursivering).

In die mens se naamgewing van die diere het daar by hom `n behoefte ontstaan: “Die mens gee toe name vir al die mak diere, die voëls en die wilde diere, maar vir homself het hy nie `n helper, `n gelyke gekry nie” (Gen 2:20).

Die mens ervaar dat daar in homself die behoefte is na `n iemand met wie hy in gemeenskap kan tree. Die mens het die diere waargeneem, hy het hulle in kategorieë geplaas, hy het vir elkeen van hulle name gegee, maar hy het nie in hulle `n iemand gevind met wie hy kon kommunikeer nie. Geeneen van hulle was geskik of genoegsaam om te voldoen aan die Godbedoelde soeke na gemeenskap, wat daar in hom as beeld van God was nie. Nie een van hierdie diere was ook na die “beeld van God” geskape nie.

The Creator God must fashion one of like flesh, yet differentiated. In loving response He made and presented the work of His hands to the creature. The hunger that the Creator had put into the heart of the creature was met...., he recognized the likeness to himself and exulted by naming her accordingly, ‘Woman - a like part of me - bones like my bones and flesh like my flesh’ (Gen 2:23). And God had created two who together as male and female reflected His own differentiated being. Now Adam would know community with co-humanity and with God as ,’we’ (Gorman 1993:30).

Die soeke wat daar in Adam was na `n “helper, `n gelyke” is ingebore in elke geskape wese. `n Behoefte in elke mens om in `n verhouding met God en in gemeenskap met mekaar te staan. Dit is die **bestemming** van die mens wat die beeld van God reflekteer. Die mens se honger na God kan onderdruk word, maar nooit uitgewis word nie.

Die behoefte na gemeenskap met ander, die behoefte om te ken en geken te word, om lief te hê en liefde te ervaar is **ingegraveer** in die **beeld** van God **binne-in** elke mens.

Wanneer God dan liefde is, reflekteer die mens wat Hy na Sy beeld gemaak het ook hierdie liefde. Die mens kan dus liefde gee, maar ook liefde ontvang. Wanneer daar kommunikasie, gemeenskap en die deel van heerlijkheid tussen die lede van die Drie-Eenheid is, dan reflekteer die mens dit ook in sy verhoudinge, aangesien hy na die beeld van God, as God se verteenwoordiger geskep is.

ii) Gemeenskap met God en mense - nooit opsioneel

Gemeenskap met God en met andere is dus nooit opsioneel nie, maar dit is `n noodsaaklikheid, want dit is hoe God in Sy beplanning, ontwerp en die uitvoering daarvan die behoefte na gemeenskap in die skepping van die mens tot stand gebring het. Die eerste mens in die paradys het gemeenskap met sy Skepper ervaar, maar dit was nie hoe God die mens bedoel het om te wees nie. Daar was by die mens ook die Godbedoelde behoefte aan iemand met wie hy as mens in gemeenskap kon gaan. In gemeenskap met ander was die Skepper tevrede dat die mens geword het dit wat Hy wou hê die mens moes wees. Die behoefte is `n algemene skeppingsbeginsel: "Dit is nie goed om alleen te wees nie."

Die mens is nie volledig mens, as hierdie mens nie in `n gemeenskapsverhouding met ander mense staan nie. Hieruit kom dit duidelik na vore dat die mens as mens anders is as die diere van die skepping. Daar is ander behoeftes by die mens wat daar nie by die diere is nie. Diere het tog sonder twyfel `n soort van `n gemeenskapsbelewenis met mekaar, maar op `n totaal ander vlak as die mens. Diere kan ook sekere emosies toon, soos onder andere blydschap, hartseer, toegeneentheid tot eienaar, vrees, woede as `n ander dier hulle gebied oortree.

Die diepte van die interpersoonlike harmonie en emosies wat daar ervaar en beleef word in die menslike huwelik, familie en sosiale (verhoudings) lewe "when it functions according to God's principles, and in a church when a community of believers is walking in fellowship with the Lord and with each other, is much greater than the interpersonal harmony experienced by any animals. In our family relationships and in the church, we are also superior to angels, who do not marry or bear children or live in the company of God's redeemed sons and daughters" (Grudem 1994:447).

iii) Gemeenskap - `n algemene skeppingsbeginsel

Dit is nie goed om alleen te wees nie, want God het die mens as `n sosiale wese geskape.

In die **eerste plek** staan die mens in `n verhouding met Hom as die Skepper van die mens. Die mens kan alleenlik gedefinieer word in verhouding met God, want sonder God hou die mens op om werklik mens te wees soos wat God bedoel het dat hy moet wees (Stott 1984:35-36). Die mens wat volgens God se wil en na sy beeld gemaak is, wat insluit rasonele, morele en geestelike kwaliteite, onderskei die mens dus van die diere en maak dit vir die mens moontlik om in `n verhouding met God te staan.

In die **tweede plek** is die mens ook geskape om in `n verhouding met sy medemens te staan. Dit ontstaan vanuit die feit dat ons na Sy beeld geskape is, man en vrou geskape is. Die mens is dus nie deur God geskape om geïsoleerde mense, afgesonderd van ander te wees nie. Hy het die mens op so `n wyse na Sy beeld gemaak sodat die mens interpersoonlike eenheid op `n verskeidenheid van wyses kan ervaar. Hierdie interpersoonlike eenheid word veral in familieverhoudinge in diepte ervaar, maar ook in die mens se geestelike familie, die kerk.

In die **derde plek** is die mens ook geskape om in verhouding met homself te staan.

In die **vierde plek** is die mens geskape om in verhouding met die skepping (plante en diereryk) te staan, dit te bestuur en te onderhou.

2.2.3 Die gebrokenheid van gemeenskap

Die sondeval het duidelik gevolge ingehou vir gemeenskap tussen God en die mens, die mens en God, die mens met homself en ook die mens met God se skepping.

God is `n gemeenskapskeppende en -soekende God. Die Drie-Eenheid is `n bevestiging daarvan, maar ook die soeke wat daar in die mens (Adam) was na iemand wat hom kon help, sy gelyke (Gen 2:18), bevestig die behoefte wat daar by die mens is na gemeenskap. Hierdie soeke kan nie anders as `n God gegewe, geskape, ingegrafeerde behoefte in die mens wees nie.

In die paradys het die mens in noue gemeenskap met hulle Skepper gelewe. Wat is dan die gevolge van die sondeval?

Die sondeval verbreek die gemeenskap tussen God en die mense:

“Independence, self-centeredness, separation, death resulted because the image-bearers chose to believe the ephemeral promise of the serpent. His enticing words broke up their community - "You will be like God" (Gen 3:5) (Gorman 1993:30).

Die mens het die keuse gemaak om die tydelike belofte van die Versoeker te glo en na te volg. Alhoewel die mens na God se “beeld” en “gelykenis” gemaak is, het die man en die vrou die keuse gemaak om hulle verhouding met God te verander van `n verhouding van afhanklikheid van God, en interafhanklikheid van mekaar, na onafhanklikheid. Die Versoeker het die mens dus verlei om te glo dat hy op sy eie beter daaraan toe sal wees as om in afhanklikheid van God en in `n verhouding met hulle Skepper te lewe. Die Versoeker het aan die mens die geleentheid gebied om self-gesentreerd en onafhanklik te wees.

Die toegee van die mens (Adam en Eva) aan hierdie versoeking het geweldige

gevolge ingehou vir die mens se verhoudingslewe, met God, homself en sy medeskepele hier op aarde. Die tuingemeenskap sou iets wees wat gou op die agtergrond sou verdwyn. Die gevolge, wat implikasies vir die mens se verhoudingslewe ingehou het, is as volg:

2.2.3.1 Die beeld van God in die mens word beskadig

a) Die beeld van God in die mens is onvernietigbaar

Die vraag is natuurlik of die mens nog die beeld van God sou vertoon na die sondeval? Dit moet duidelik gestel word dat die beeld van God in die mens as gevolg van die sondeval geskend is, maar die beeld as sodanig is onvernietigbaar. Die mens het selfs na die sondeval na sy diepste wese nog beeld van God gebly.

Die mens het nie die beeld van God verloor as gevolg van die sondeval nie, “eenvoudig omdat hy nie die beeld van God het nie, maar die beeld is” (Heyns 1978:127). Dit is geweldig belangrik om dit wat Heyns hier sê, te begryp, want die beeld van God is nie maar net `n deel van die lewe van die mens nie. Die mens moes in sy menswees nie ook maar net `n gedeelte van die beeld van God op aarde vertoon nie. Die mens in sy lewe op aarde sou `n sigbaarmaking en verwysing na die beeld van God wees, aangesien die mens ten volle na die beeld van God geskep is. Die mens het nie gekies om `n beelddraer van God te wees nie, dit is die Lewende God wat die keuse gemaak het om die mens uit en uit na Sy beeld te skape.

Die beeld van God is dus nie iets wat die mens kan verloor nie, soos onder andere geld, besittings, vriendskappe, ens nie. Die mens is beelddraer van God, al word hy kruppel gelaat deur die sonde. Dit is daarom belangrik om daarop te wys dat die beeld van God nie `n “onaantasbare, nie-kwesbare en

onbereikbare kern van menswees” (Heyns 1978:127) is, wat die sonde vrygespring het nie. Die mens is in sy diepste wese deur die sonde aangetas, maar hy het mens gebly wat na die beeld van God gemaak is, maar “dan nie vanweë sy eie inherente deur die sonde onaantasbare kwaliteite nie, maar enkel alleen op grond van God se genade. Sy val na die dieptes van volledige verwoesting, is deur God self gestuit, en vanweë Gods bewarende en onderhoudende genade mag hy nog altyd mens wees” (Heyns 1978:127).

Die mens het definitief nooit in `n duiwel verander nie.

Genesis 9:6 is `n bevestiging dat die mens nie die beeld van God verloor het nie. Daar staan duidelik: “Hy wat die bloed van `n mens vergiet, sy bloed sal deur die mens vergiet word; want God het die mens na sy beeld gemaak” (1933 vertaling). Vriezen (1974:447) sluit hierby aan wanneer hy sê dat die Ou Testament niks daarvan weet dat die mens die beeld van God verloor het nie.

Alhoewel die mens sondaar geword het as gevolg van die sondeval, is hy nog steeds “beeld” van God en daarom moet die mens se lewe respekteer word. Wie die lewe van die mens nie respekteer nie en aanvalle loods op die lewens van mense “is to attack the part of creation that most resembles God, and betrays an attempt or desire (if one were able) to attack God himself” (Grudem 1994:444).

Die Nuwe Testament bevestig dit ook wanneer Jak 3:9 sê: “Met die tong loof ons die Here en Vader, en met die tong vloek ons die mense wat **as die beeld** van God gemaak is” (eie kursivering).

b) Die mens is nie meer wat God bedoel het nie

Dit is duidelik dat die mens nie die “beeld van God” verloor het nie, maar die sondeval het veroorsaak dat die mens nie meer die “beeld van God” vertoon

het, soos wat God dit bedoel het nie. Die mens het sy sondelose karakter verloor en sy sondige karakter na die sondeval reflekteer verseker nie die heiligheid van God nie. Die mens se verstand is verduister, en sy lewe en gesprekke verheerlik nie meer die Lewende God wat hom na Sy beeld gemaak het nie. Veral ook die mens se verhoudingslewe word nou beheer deur `n selfsugtige, self-gerigte en liefdelose manier van handel.

Potgieter (1990:39) beklemtoon dit wanneer hy sê: “Wat wel waar is, is dat bepaalde aspekte van die beeld van God in die mens - naamlik **die verhoudingsaspek** - erg geskend is deur die sondeval, sodat hy selfs sy ware bestemming verloor het tensy hy na die beeld van Christus herstel is” (eie kursivering). Sonde het die geneigdheid om die mens wat in sonde lewe weg te trek van die gemeenskap van God en medegelowiges.

Die gevolge van die destruktiewe krag wat na die sondeval aan die werk was, en die feit dat die beeld van God in die mens verduister is, is die **disfunksionele** en **destruktiewe** gemeenskap wat vanuit die sondeval gelanseer is.

2.2.3.2 Die sondeval veroorsaak `n gebrokenheid in die verhouding van die skepsel met sy Skepper

Alhoewel God die mens na “Sy beeld” gemaak het, het die mens die keuse gemaak om die verhouding wat daar tussen die mens en God was te verander. Eva was verlei, maar Adam het `n bewustelike keuse gemaak om Eva in die sonde te volg (McGee 1985:18). Dit was `n verandering van `n afhanklike verhouding van God na `n onafhanklike verhouding en die gevolge daarvan was geweldig. Die gevolge was `n skeiding wat elke deel van die menslike bestaan sou aanraak. Die belangrikste was die geestelike dood wat `n **skeiding van gemeenskap** met God beteken het vir die beeldraer van God.

Sonde, sê Heyns (1978:173) “begin nie in die verhouding tussen Adam en Eva, met liefdeloosheid, onwaaragtigheid, diefstal of moord nie, ook nie in die verhouding van die mens tot die natuur as uitbuiting of besoedeling nie, maar begin **in die verhouding tussen God en mens**, en brei daarvan verder uit” (eie kursivering). Die mens se hele verhoudingslewe word aangetas vanweë hierdie feit dat sonde in die eerste plek skade berokken aan die mens se verhouding met sy Skepper.

Dit is dan ook die plek waar die Satan begin het (vgl Gen 3), waar hy in die vrou se hart twyfel saai “oor die juiste bewoording, twyfel insake die presiese strekking daarvan, en twyfel veral ook aan die billikheid en regverdigheid van die goddelike gebod” (Heyns 1978:173). Die Satan het het gewet: behaal hy sukses op hierdie gebied, sal dit die mens se hele verhoudingslewe aantas.

Die sonde van die sondeval is dan “enersyds, `n verwerping van God en Sy gesag, `n manipulering van sy Woord en `n verbreking van die volstreekte afhanklikheidsverhouding van Hom; andersyds, `n volledig selfgenoegsame en outonome bestaan, waarin daar uiteraard vir God geen plek is nie en die lewe buite Hom gesoek word” (Heyns 1978:173).

Die mens wat so `n volledig selfgenoegsame en outonome bestaan wil voer, het dan nie, so dink hy, nodig om in `n verhouding met die Lewende God te staan nie. Natuurlik veral ook aangesien die sonde veroorsaak dat die mens vir die Here God “weggekruip” het tussen die bome van die tuin (Gen 3:8).

Die **wegkruip** van die mens (Adam en Eva), is `n bevestiging van die feit dat sonde geweldige skade berokken het aan die mens en sy verhouding met sy Skepper. “The tender intimacy of relationship with God was gone. It was replaced by fear as the two acted out the separation they felt and hid among the trees that were the Creator’s gift to them” (Gorman 1993:32). Adam en Eva kruip weg vir God nie net as gevolg van vrees vir God nie, maar ook as gevolg

van skaamte.

Bradshaw (aangehaal deur Icenogle 1994:28) noem dit “Toxic shame... is an excruciatingly internal experience of unexpected exposure. It is a deep cut felt primarily from the inside. It divides us from ourselves and others. In toxic shame we disown ourselves. And this disowning demands a cover-up... It loves darkness and secretiveness”.

Hierdie giftige skaamte berokken die mens en sy verhouding met sy Skepper geweldig skade. Skaamte het altyd `n invloed op die mens se verhoudingslewe. Indien die mens vir homself skaam is, dan beïnvloed dit noodwendig die mens se verhouding met ander, in hierdie geval dan met God. Indien die mens hom vir homself skaam dan sal die mens verhoudings vermy, en dit is presies wat hier met Adam en Eva gebeur het. As gevolg van hulle skaamte nadat hulle ontdek het hulle is naak, het dit onmiddelik hulle verhouding met God beïnvloed. Skaamte beïnvloed ook die mens se verhouding met sy medeskepsle. Dit word hier net genoem en in die volgende hoofstuk deeglik bespreek.

Die konsekwensie van **die sondeval** is dat dit die mens wegdryf van `n gemeenskapsverhouding met God. Die sonde lei tot `n bewuswording van die emosies van skaamte en vrees, wat nie net die mens se verhouding met God aantast nie, maar ook die mens se verhouding met sy medeskepsel.

2.2.3.3 Die sondeval veroorsaak `n gebrokenheid in gemeenskap met medeskepsle

Hierdie gebrokenheid in die verhoudingslewe van die mense word geïllustreer:

a) in `n interpretasie van Genesis 3:7 en b) deur daarop te wys dat Genesis 3:7

tot Genesis 11:32 `n duidelike resultaat is van die sondeval met die gepaardgaande **donker tyd** van die mens se verhoudingslewe wat hierdeur ingelei word:

a) `n Emosie van skaamte wat gemeenskap vertroebel (`n Interpretasie van Gen 3:7)

Die mens se onmiddellike reaksie na die sondeval is die gewaarwording dat hulle naak is: “Hulle altwee se oë gaan toe oop, en hulle besef dat hulle kaal is. Toe werk hulle vyeblare aanmekaar en hang dit om vir klere” (Gen 3:7). Hulle eerste reaksie is dus `n gewaarwording van `n nuwe emosie waarvan hulle tot nou toe nog nie bewus was nie. Dit is die **emosie van skaamte**.

Aangaande hierdie vers en die interpretasie daarvan sê Van Selms (1984:68) dat die “kennis” wat die slang aan Eva voorgehou het nie gerealiseer het soos wat hy gesê het nie, maar dat dit gelei het tot `n ontdekking van hulle naaktheid. Die kennis het uiteindelik gelei tot `n selfkennis. Hy sê verder dat hy oortuig is die skrywer hiermee `n “totale naaktheid” bedoel, om daardeur die “onbeskermdede en beskamdende” van hierdie ontdekking van hulle naaktheid te aksentueer. Vers 7 dui nie op `n skuldgevoel teenoor God nie. Dit realiseer eers in die volgende vers, maar dit dui vir Van Selms daarop dat man en vrou vervreemd van en vir mekaar raak.

Daar is by elkeen `n bewuswording dat hy/sy anders as die ander een is en dit wil hulle ten alle koste verberg. Hulle aanvaar mekaar dan nie meer sonder voorbehoud nie en kan daarom ook nie die self aanvaar nie. Hierdie nuwe selfkennis lei tot onsekerheid in hulle verhoudingslewe met mekaar. Die ander een is nie meer “een soos ek” (Gen 2:23) nie, maar is nou inderdaad iemand heeltemal anders, het nou `n vreemdeling geword. Wanneer die ander persoon nie “een soos ek” is nie dan tree oordeel en veroordeling in wat `n breuk in die verhoudingslewe veroorsaak.

Deur vir hulleself klere te maak om hulle “naaktheid” te verberg, herinner hulle hulself gedurigdeur daaraan dat hulle nou eintlik “vreemd” vir mekaar geword het. Hierdie vervreemding, as gevolg van die gewaarwording van skaamte hou natuurlik geweldige tragiese implikasies in vir die mens se verhoudingslewe. Hierdie skaamte “in the form of embarrassment and inhibition only penetrates the duality of man and woman as `n result of their mistrust towards God” sê Wolff (aangehaal deur Icenogle 1994:27).

Hierdie skaamte het natuurlik net ontstaan aangesien die vrou verlei is, en die man die keuse gemaak het om die verbode vrug te eet. Dit het `n gebroke verhouding met God laat ontstaan soos in die vorige paragraaf reeds duidelik bespreek is, wat lei tot `n gebroke verhouding met die ander.

Dit is uit die bogenoemde bespreking van Genesis 3:7 duidelik dat die emosie van skaamte `n invloed **in alle verhoudings** sal hê en **daarin** `n bepalende beïnvloedende rol sal speel.

Dit is duidelik dat daar as gevolg van die emosie van skaamte `n gesindheid van kritiek en oordeel ontstaan het. Hierdie gesindheid van kritiek is daar aangesien die mens tot `n kennis van homself gekom het en nou krities op homself, maar ook op andere geraak het. Hierdie kennis van homself waarvan die Versoeker gepraat het “maar God weet dat julle oë sal oopgaan die dag as julle van daardie boom eet en dan sal julle soos God wees deurdad julle alles kan ken” (Gen 3:5), lei daartoe “that I become the center of judgement” sê Icenogle (1996:7). Die “kennis,” sê Icenogle verder, om “soos God te wees” is `n bewuswording van skaamte wat die gevolg het dat ek besluit jy is nie goed genoeg nie, maar ekself is in my eie oë ook nie goed genoeg nie (mens se verhouding met medeskepsel en homself wat aangetas is).

Die mens kyk na God, vergelyk homself met God en as gevolg van die sonde is dit `n “verhoudingsongeluk ,” want nou oordeel die mens homself en ander en

plaas ook die blaam **op die ander**.

Die oomblik wanneer daar oordeel en kritiek vanuit `n emosie van skaamte ontstaan, verbreek dit gemeenskap tussen mense. Verhoudings kan nie sinvol bestaan wanneer daar hierdie emosie van skaamte met die **gevolglike kritiek** en oordeel aanwesig is nie. Dit is `n traumatiese gevolg van die sondeval vir die hele gemeenskapslewe van die mense.

Dit is **menslike sisteme** wat verlore gaan. God plaas `n uiters belangrike premie op gemeenskap. Die oomblik wanneer daar `n bewuswording is van hierdie emosie van skaamgevoel, veroorsaak dit dat die mens begin om te oordeel. Die oordeel lei tot `n verbreking van gemeenskap, wat `n Godgegewenheid is. Die mens word hierdeur “god” oor homself en oor ander, aangesien hy die mag van oordeel vir homself toeëien.

McGee (1985:23) sluit hierby aan wanneer hy sê: “One of the tragic implications of this event is that man lost his secure status with God and began to struggle with feelings of arrogance, inadequacy, and despair, valuing the opinions of others more than the truth of God.”

Die emosie van skaamte as gevolg van die sondeval het dus die tragiese gevolg dat die mens nie net **ander oordeel** nie, maar ook **self-veroordelend** en **self-krities** raak. Dit het verreikende implikasies vir die mens se verhoudingslewe, want die mens spreek `n oordeel oor homself uit as die beelddraer van God. Die mens breek dit wat God goed gemaak het af. Dit word ook nie as goed genoeg aanvaar nie. Die mens is daarom altyd besig om homself met ander te vergelyk.

Die gevolg is dat die mens `n **minderwaardigheidskompleks** ontwikkel en dit beïnvloed onmiddelik weer sy verhouding met sy medeskepele. “This has robbed the man of his true self-worth and has put him on a continual, but fruitless, search for significance through his success and the approval of others”

(McGee 1985:23). Die verhoudingslewe van die mens raak dan ongebalanseerd, want die waarde van die mens se lewe word nie meer bepaal deur die feit dat hy na die “beeld van God” gemaak is, en wat God van hom dink nie, maar word bepaal deur wat die mens van homself dink, of wat ander van hom sê.

McGee (1985:25) sê: “isn’t it amazing that we turn to others who have a perspective as limited and darkened as our own to discover our worth! Rather than relying on God’s steady, uplifting reassurance of who we are, we depend on others who base our worth on our ability to meet their standards.”

Die mens begin te lewe om ander in plaas van sy Skepper tevrede te stel, wat ander van hom sê en dink is belangriker as wat sy Skepper van hom in Sy Woord sê en dink. Dit is deel van die tragiese van die sondeval, want die oomblik wanneer die mens se waarde bepaal word deur wat `n medeskepsel van hom sê, dan raak `n verhouding ongebalanseerd en word dit op humanistiese sisteme en denkpatrone gevestig, en nie op dit wat **God in Sy Woord oor die mens te sê het nie**.

Uit die interpretasie van Genesis 3:7 is dit duidelik dat alle verhoudinge van die mens besmet word, aangesien die belangrikste verhouding van die mens, die verhouding met sy Skepper, aangetas is. Dit lei tot die gepaardgaande gewaarwording van die emosie van skaamte. Die huweliksformulier druk dit so duidelik uit: “Wees daarop voorbereid dat die Satan **nooit genoeg** neem (eie kursivering) met wat mooi en goed is nie. Soos wat hy die dood en die ongeluk aan die begin in die wêreld ingebring het, so probeer hy deur die eeue om `n wig in te dryf tussen man en vrou, tussen egpare en hulle God” (Handboek vir die erediens 1988:101).

b) Genesis 3:7 tot Genesis 11:32; `n Donker tyd in die verhoudingslewe van die mens (die gevolge van die sondeval)

Deurdad die mens die vrug van die verbode boom, “die boom van alle kennis” (Gen 2:17) geëet het, kom **die natuurlike harmonie** wat daar tussen mens en mens bestaan het, in gedrang. Dit is sigbaar in die skaamgevoel wat daar tussen die man en vrou ontstaan het, en ook in die disharmonie tussen God en die mens. `n Geestelike dood tree in na die sondeval, want daar vind `n skeiding plaas tussen die beelddraers en God as gevolg van die sondeval.

Die sondeval en God se oordeel oor die mens se sonde maak dat daar oor die mens gepraat word as iemand “dat begrens is in zijn mogelijkheden; de dood is voor hem een grens en beperkt is hij ook doordat hij in gebreke blijft, iets verkeerd doet of rebelleert. Deze grens is voor de mens precies zo onoverkomelijk als de doodsgrens. Er zijn geen onberispelijke mensen” (Westermann 1981:120). Hierdie mens, juis as hy gesien word as skepsel van God, **is beperk** in sy verhouding met God, sy medeskepsel, maar ook homself.

Hierdie **grense** wat daar aan die mens as gevolg van die sondeval gestel is veroorsaak dan twee dinge volgens Westermann (1981:121):

Die **eerste** is dat hierdie grense eie is aan die ganse menslike bestaan. Daar is niemand wat al gelewe het, nou lewe of nog sal lewe wat kan sê hierdie grense het nie `n invloed op sy/haar lewe nie.

Die **tweede** is dat die mens iets of iemand kan bedreig, met ander woorde dat die mens as gevolg van die sondeval en hierdie grense wat aan hom gestel is `n verhoudingslewe kan najaag wat benadelend en selfs ook “gevaarlik” kan wees.

Hy gaan dan verder om te sê dat dit met `n verbasende breë visie is wat die

skrywer hier in Genesis 1-11 die fundamentele moontlikhede van die sonde sien wat die sonde teen God en teen sy broeder insluit, maar ook die moontlikheid van individuele en ook kollektiewe skuld. Aangesien die mens as gevolg van die sondeval gebreke gebly het om gestalte te gee aan dit waarvoor hy geskep is, en waardeur die vertroue van en die nabyheid van God en sy broer bedreig word (Genesis 3), lei dit volgens die navorser tot die **donkerkant van die verhoudingslewe** van die mens as gevolg van die sondeval.

Die sonde is “de wil tot eigenmagtigheid” (Vriezen 1974:448), wat die mens uit `n afhanklikheidsverhouding met God Sy Skepper losruk en wat dan ook `n breuk bring tussen mens en mens. In plaas daarvan dat die mens onskuldig en sonder sonde volgens God se bedoeling is, is die mens nou sondaar wat aan sy “eigenmagtigheid” (Vriezen 1974:449), dus aan homself oorgelate is. Die gevolg daarvan is dat daar sonde op sonde is.

Daar volg die moord op `n broer, waardeur iemand van sy lewe beroof word. Dit hou gevaarlike implikasies in vir die gemeenskap as geheel (Genesis 4). Moord maak `n onaangename breuk in die gemeenskap wat daar tussen God en die mens, maar ook tussen mense bestaan. Dit is egter maar net `n onwillekeurige gevolg van die sondeval en `n refleksie van die gebroke gemeenskap tussen God en mens en mens en mens. Waar daar oordeel is (in hierdie geval Kain wat `n oordeel oor sy broer uitspreek deur hom dood te maak), is daar geen sprake van gemeenskap nie, want oordeel vernietig gemeenskap. Die sonde lei Lameg om `n wraaklied te skryf (Gen 4:23-24), “`n loflied aan die haat en die stryd,” sê Vriezen (1974:449).

Die donkerkant van die mens se verhoudingslewe gaan voort vanweë die veragting wat daar teenoor `n ouer ontstaan (Gen 9:20-27), dit bring dus ook die goeie verhouding wat daar tussen generasies moet wees in gedrang (Westermann 1981:121). Weer is daar hier sprake van oordeel van die een oor die ander, in hierdie geval die veroordeling wat `n seun teenoor sy vader uitspreek (Gen 9:22), en dit kan nie anders as om gemeenskap te verbreek nie.

Die donkerkant van die mens se verhoudingslewe in Genesis 3-11 word verder geteken in die mens wat hom kollektief daaraan skuldig maak om te probeer om die beperkinge wat God op hom gestel het, te wil ophef. Die “mens willen doorbreken in die rigting van het bovenmenselijke (Genesis 6, 1-4: 11, 1-9). Dit bedreigt die mens in zijn mens-zijn en kan tot het verderf van hele generaties leiden (Gen 6-9), ja, het kan de oorzaak zijn van grote rampen” (Westermann 1981:121).

Die moord, geweld en die mens se begeerte om na die hemel toe deur te breek (waarvan Genesis 3-11 praat), is maar net `n demonstrasie van die donkerkant van die verhoudingslewe van die mens wat gevoed word deur die gebrokenheid wat daar as gevolg van die sondeval tussen God en die mens ontstaan het. Hierdie donkerkant het nie daar opgehou nie, dit gaan nog voort in elke groep en gemeenskap vandag, en kan net werklik in Christus verbreek word, en sal eers met die voleinding finaal verander word. Geweld en oorloë, gebroke huwelike en gesinne, moord en diefstal, dit alles is tekenend van `n mensdom verduister as gevolg van die sondeval. Genesis 3-11 is as't ware `n **voorspelling** van wat nog op die mens sou wag.

Is daar hoop?

2.2.3.4 Hoe word God geken in Genesis 3-11?

Genesis 1-11 beskryf verskillende aspekte van God se reaksie op die sonde van die mens. Westermann (1981:122) sê: “Aan de ene kant grijpt God in als rechter, als degene, die straft.” God se straf oor die mens word uitvoerig in Genesis 3 en 4 vertel. In die verhaal van die sondvloed reageer God egter anders oor dit op die boosheid van die mens. Die vloed is wel `n straf van God op `n hele generasie waarvan Gen 6:11,12 sê: “Die aarde was korrup in die oë

van God, vol geweld; Hy het die aarde gesien: dit was korrup, elke mens op aarde se lewe was verrot.” Wanneer die vloed egter aan `n einde kom dan verklaar die Skepper dat so `n verwoesting nie weer sal plaasvind nie.

Die Here het die offer aanvaar en Hy het by Homself gesê: "Ek sal nie weer so `n ramp oor die aarde laat kom vanweë die mens nie. Van sy jeug af bedink die mens slegte dinge, maar ek sal nie weer al wat lewe laat omkom soos ek gedoen het nie" (Gen 8:21).

Die Skepper God beloof hier aan die einde van die vloedverhaal die behoud van die mensewêreld, ondanks die neiging van die mens van sy jeug af om slegte dinge te doen en te bedink. God wil die mensewêreld bewaar soos wat dit is. Hier volg naas die straf van God teenoor die mens se boosheid ook "het geduldige verdragen van de mens, ook al hangt deze aan het boze" (Westermann 1981:122).

Westermann (1981:122) gaan voort om te sê dat God as gevolg van hierdie besluit nie "in aksie" sal kom teen die boosheid van enige mens of enige groep nie. Hy sê verder dit verklaar die feit waarom daar soveel booshede onder die mense plaasvind sonder dat daar enige straf van God daarop neerkom.

2.2.3.5 Samevattend

God se doel vir die skepping was geopponeer deur die mens se voortdurende verwerping van die Goddelike seën (Kaiser 1978:72). God se doel met die mens het na die sondeval nie verander nie. "God is ook nie onverhoeds betrap deur die mens se sonde nie. Sy plan met die mens word voortgesit, al is dit nou langs die weg van `n alternatief vir die mensdom..." (Potgieter 1990:39).

2.2.4 Die tydelike herstel van die Godbedoelde gemeenskap in die Ou Testament

2.2.4.1 Die noodsaaklikheid van herstel

Die sondeval het onaangename gevolge vir die mens en sy toekoms hier op aarde ingehou. Die mens het die onverhinderde gemeenskap wat daar in die paradys met sy Skepper, sy medeskepsel, maar ook met die res van die skepping was, verloor. Daar was nou `n behoefte aan herstel van hierdie gemeenskap, indien dit enigsins moontlik was.

Herstel was noodsaaklik veral as die gevolge van die sondeval en die gepaardgaande “donkertyd” (Gen 3-11) in die mens se verhoudingslewe, in oënskou geneem word.

Op grond van die keuse wat die mens gemaak het om die pad van ongehoorsaamheid te betree, is daar sekerlik genoeg rede dat God hom geheel en al aan die mens kon onttrek, en die mense so in `n verhoudingsmoeras kon gedompel het. Dit is egter nie in God se aard, en nie deel van God se plan, om die mens in totale chaos te dompel nie. Dit sou `n **klad** op die Naam van die Lewende Skepper God gewees het.

After the Fall there could have been a cessation of community with humankind doomed eternally to hunger for relationships that could never be experienced. But isolation and alienation were never part of God's plan. God would not let His intention of community be destroyed. The image was still there and God was still God (Gorman 1993:33).

Daarom is daar `n weg van herstel, en hierdie weg van herstel is natuurlik uit en uit `n weg van genade, `n weg wat alreeds deur God in die paradys begin is:

Hulle het gehoor hoe die Here God in die tuin wandel teen die tyd dat die aandwind opkom, en die mens en sy vrou het vir die Here God weggekrui tussen die bome van die tuin. Maar die Here God het na die mens geroep en vir hom gevra: "*Waar is jy?*" (eie kursivering) (Gen 3:8,9).

Van Selms (1984:69) sê aangaande "Waar is jy?" die volgende: "God kom hier om te oordeel, tog behoort dit tot die wese van God om in Sy oordeel die mens te soek en ook te behou" (eie vertaling). Hy sê ook verder dat dit telkens in die Woord teëgekomp word dat God "genade in oordeel soek" (eie vertaling). Dit is deel van God se aard, want "God is liefde" (1 Joh 4:16), en kan dus nie anders as om vanuit hierdie liefde en genade ook in liefdevolle en genadige oordeel na die mens te kom nie.

2.2.4.2 Die eerste tree in die herstel van die Godbedoelde gemeenskap

a) Die menslike poging na herstel van gemeenskap met God

Icenogle (1994:33) beskryf die verskil tussen Genesis 11 en Genesis 12 as die verskil tussen die menslike poging tot 'n verbond en die Goddelike manier.

Die sondeval het veroorsaak dat die mense in 'n gebroke gemeenskap lewe. Sonde het veroorsaak dat die gemeenskap met God afgesny was. Die mens het nie meer in 'n onafgebroke gemeenskap met God gelewe, soos wat dit in die paradys die geval was nie.

Die mense van Babel het dan ook geen verbondservaring met God gehad nie, hulle het afgesonder en afgesny van die gemeenskap met God gelewe, "so they expressed themselves their blurred covenant image in the building of things that showed themselves as gods. Rather than wait for God to come down from heaven to build a covenant with them, they said, "Let us build a tower that

reaches heaven"" (Icenogle 1994:33).

Hy gaan dan verder om te sê dat die menslike poging tot `n "verbondslewe" (`n lewe in `n verhouding met God) is van onder af, van die aarde na die hemel. Dit is met ander woorde `n menslike poging om by God uit te kom, die mens wat nie wil wag op die herstel wat van God se kant af moet kom nie, waar die mens en sy pogings in die middelpunt staan. God se uitdrukking van `n verbond ontstaan altyd van bo af (hemel) na onder (aarde).

Die humanistiese "countercovenant movement of humanity builds structure's, bricks, buildings, functions, hierarchies, pyramids, tyrannies or anarchies, but cannot build community. Community flows out of the very nature and presence of a covenant God, a God who convenes people into healing and intimate relationships" (Icenogle 1994:33).

Die mens kan sonder God bou en strukture daarstel, baie bereik, maar die mens kan nooit sonder God sê:

Let us make community. Only God who exists as a covenantal community of being can create human community, for such community only flourishes in the intimate presence of a God who comes down to walk with humanity in the "cool of the day." Humanity can build only a faint replica of community, a pseudocommunity where God is not present, a community that shatters under the stress of construction, fragmenting and scattering people to four winds (Icenogle 1994:33).

Die mense het stede gaan bou - stede verbreek die gemeenskap. Die mense kan strukture daarstel, maar nie gemeenskap bou nie. Daarom is dit belangrik om daarop te wys: **gemeenskap is nie natuurlik nie**. Daarmee word bedoel dat gemeenskap nie iets is wat die mens van sy kant af kan begin nie. Gemeenskap soos God dit bedoel het kan ook nie plaasvind waar Hy nie teenwoordig is nie.

b) God se antwoord op die menslike behoefte aan gemeenskap

i) God se bedoeling met die mens gaan nie verlore nie

Die mens is na die “beeld van God” geskape en die mens het nie die beeld van God verloor as gevolg van die sondeval nie, daarom kan dit nie anders dat daar by die mens `n honger na gemeenskap met God en met ander sal wees nie.

Die belangrikste is egter nie die mense se honger na gemeenskap nie, maar om te besef dat God nie Sy bedoeling ten opsigte van die mens en gemeenskap ten gronde sou laat gaan nie. Die mens se ingeskape behoefte en honger na gemeenskap en intimiteit, en die feit dat hy na die **beeld van God** geskape is, is natuurlik nie die eerste motivering waarom God die gemeenskap tussen Hom en die mens wou herstel nie, maar omdat dit in die **aard van God** is en aangesien dit Sy bedoeling is, wil Hy as Skepper nie sy bedoeling ten gronde laat gaan nie.

In die Bybel, Ou en Nuwe Testament, word God dus geteken as die Een wat die herstel van gemeenskap moontlik maak. Daarom kan die mens nie sê: “Kom ons maak gemeenskap moontlik” nie, want dit is iets wat God alleen kan doen. Die Bybel is nie `n “record of Abraham’s walk with God” (Blackaby & King 1990:27) nie, maar die fokus van die Bybel is God se handeling met die mens. Dit is God wat die mens na die sondeval en regdeur die Bybel **soek** om gemeenskap met Hom en mekaar te herstel en nooit omgekeerd nie. Dit is God wat die gebroke gemeenskapsverhouding tussen Hom en die mens herstel.

In paragraaf 2.2.4.2 is daarop gewys dat die menslike poging in die soeke na herstel van gemeenskap met God en mekaar in `n sekere sin sigbaar geword het in:

Toe sê hulle: "Kom ons bou vir ons `n stad met `n toring waarvan die punt tot in die hemel reik en ons maak so vir ons `n naam.

Dan sal ons nie oor die hele aarde versprei nie (Gen 11:4).

Die mens se manier was dus om strukture daar te stel om by God uit te kom en die antwoord van God op die menslike poging was:

Kom laat ons afgaan en verwarring bring in hulle taal, sodat die een nie die ander verstaan nie (Gen 11:7).

Die mens se *inisiatief* lei dus tot **verwarring** en **verwydering**. Die antwoord van God lê opgesluit in die roeping van Abram en die belofte van seën wat dit vir sy nageslag sal inhou.

Nou, nadat die massas versprei is (vgl Gen 11), kom God en roep vir Abram:

Die Here het vir Abram gesê: "Trek uit jou land uit, weg van jou mense en jou familie af na die land toe wat Ek vir jou sal aanwys. Ek sal jou `n groot nasie maak, Ek sal jou seën en jou `n man van groot betekenis maak, en jy moet tot `n seën wees. Ek sal seën wie jou seën, en hom vervloek wat jou vervloek. In jou sal al die volke van die aarde geseën wees" (Gen 12:1-3).

Die roeping van Abram loop uit op die verbond wat God met hom gesluit het:

"op daardie dag het die Here `n verbond met Abram gesluit..." (Gen 15:18a) en:

Dit is my verbond met jou: jy sal die Vader wees van `n menigte nasies; jy sal nie meer Abram genoem word nie, jou naam sal Abraham wees, want Ek maak jou die Vader van baie nasies. Ek sal jou vrugbaar maak, Ek sal jou tot nasies maak, en konings sal uit jou voortkom. Ek bring `n verbond tot stand tussen my en jou en jou nageslag en al hulle geslagte. Dit is `n blywende verbond: Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag (Genesis 17:4-7).

God se inisiatief lei dus tot `n ewige verbondsgemeenskap wat by die verkiesing en die roeping van Abram begin. "Abram is the leader called by God to gather and nurture God's community, a contrasting action to humanity's self-initiative"

(Icenogle 1994:34). Die roeping van Abram is nie net die roeping van 'n individu nie, maar ook die roeping tot gemeenskap van 'n Godgestigte gemeenskap.

ii) Abraham se roeping tot voordeel van almal

Abraham was van die begin af geroep om 'n gemeenskap saam met God te wees en om sodoende 'n gemeenskap tot die voordeel vir alle mense te word. Wanneer God in die Woord iets daar wil stel begin Hy altyd met die roeping van 'n leier (leierskap veral wat 'n kleingroepbediening betref sal later in detail bespreek word), en om die leier vergader Hy vir Hom 'n gemeenskap.

Uit die roeping van Abraham, en die verbond wat God met hom gesluit het, word dit duidelik:

The individual is not called alone to become a new individual to impact the world with God, but is called to establish a new community. The lone Abram became the loved Abram. God's covenant community with Abram empowered Abram to become the initiator of a new covenant community. Abram's call was to lead a new community to a new place to begin a new ministry of God's visible presence in the world (Icenogle 1994:41).

Gorman (1993:35) sluit hierby aan wanneer sy argumenteer:

While the covenant promise was personalized to Abraham, reference was always made of the covenant's relevance to the people who would issue from his life a people seen through the eyes of faith as existing already.

Die verbond wat dan met Abraham persoonlik gesluit is, is die begin van die herstel van God se bedoeling van gemeenskap tussen Hom as die Skepper met Sy skepsele. God wat roep is dan die een wat 'n verbond sluit met diegene wat Hy roep. Die belofte van God en Sy verbond hou juis nie by Abraham op nie, maar is herbevestig van geslag tot geslag:

The founding of the community of Israel was based on the redemptive act of God. It was at Sinai (after having been delivered by their God) that the covenant was renewed with the whole nation that had come out of bondage (Gorman 1993:35).

Die vereistes van hierdie verbond is niks anders as gehoorsaamheid aan die Ene wat hierdie verbond tot stand gebring het nie.

Verder het God vir Abraham gesê: "Jy moet my verbond nakom en jou en jou nageslag en al hulle geslagte" (Gen 17:9).

In hierdie verbondsgemeenskap was daar `n interafhanklikheid teenwoordig:

God's desire for His covenant people was that they acknowledge a primary dependency upon Him alone. But he also mandated that they acknowledge an interdependency as individuals-in-community. The record of Scripture reveals how He structured Israel to call forth both dimensions. He did this by setting up distinctive requirements for His covenant community (Gorman 1993:37).

2.2.5 Die Teologie van Vriezen en die gemeenskapskarakter van die Ou Testament

Dit is onmoontlik om die herstelproses in die Ou Testament in detail te bespreek, maar wat vir die navorser belangrik is, is die gemeenskapskarakter wat in die Ou Testament na vore kom, en wat veral Vriezen in sy teologie duidelik uitlig. Juis aangesien gemeenskap, as die bedoeling van God, so `n sentrale tema in die Ou Testament is, word daar eers net `n breë oorsig van die "Hoofdlinje der Teologie van het Oude Testament" van C Vriezen gegee, aangesien hy geweldig klem lê op die gemeenskapskarakter van die Ou Testament. Hierdie bespreking van die Teologie van Vriezen, met byvoeging wat ander skrywers oor spesifieke sake sê, sal vir die leser `n baie duidelike prentjie van die gemeenskapskarakter in die Ou Testament gee.

Vriezen (1974:171) lê klem op die volgende:

Die grondslag van Israel se geloof in God is die realiteit van `n direkte geestelike gemeenskap van God, die Heilige, met die mens en die wêreld (eie vertaling).

Die inhoud van Vriezen se teologie gaan dan daarom dat die Ou Testament `n weergawe is van Israel se gemeenskap met God. Vriezen sê dan verder dat die essensiële boodskap van die Ou Testament nie net die openbaring van God is nie, maar dat God se openbaring kom sê Hy maak dit vir die mense moontlik om in gemeenskap met Hom te lewe. Die middelpunt is dus God wat na die mens kom om gemeenskap moontlik te maak. Dit sluit aan by wat in `n vorige paragraaf gesê is: "Gemeenskap is nie `n natuurlike gebeure nie."

Dit staan vas dat die hele gemeenskapsverhouding tussen God en die mens die "...prinsipiële grondstruktuur van die Ou Testamentiese prediking is" (Vriezen 1972:174). Die kennis van hierdie verhouding berus alleen op die vrug van God se openbaring en die verhouding word alleen deur God se genade daargestel (Deutr 7:9). Die vorming van gemeenskap in die Ou Testament is die **sentrale handeling van God** (Gorman 1993:34).

Die beginpunt van Vriezen se beskouing ontstaan by **die kennis van God**. Die kennis van God is vir hom meer as intellektuele kennis, maar raak die hele lewe van die mens. Kennis is `n wesenlike gemeenskap met God en daarom geloofsvertroue. Dit is `n kennis van die hart en dit vra liefde van die mens. Hierdie kennis van God maak `n appèl op die mens se hart en veronderstel daarom `n verhouding met God (Vriezen 1974:168).

Vriezen (1974:168) se definisie van kennis in die Ou Testament is:

Kennis in die Ou Testament is: **om in `n nabye verhouding met iemand te lewe. Die verhouding wat daaruit ontstaan, kan**

gemeenskap genoem word (eie kursivering en vertaling).

“Om God te ken, is nie `n teorie oor God se wese nie, dus nie ontologies van aard nie, maar om te lewe in `n regte verhouding met God, is eksistensieel” (Vriezen 1974:169). Daarom sê hy dat die Ou Testament nie probeer om `n teologie te wees wat oor die wese van God se bestaan praat nie. Die Ou Testament ***gee `n getuienis deur aangaande God***, Sy Woord en Sy werk, sodat die mens daardeur `n aanwysing sou ontvang omtrent dit wat God in die wêreld doen en van die mens verwag.

In hierdie gemeenskap mag die mens inderdaad in `n persoonlike verhouding met God staan en met Hom praat, soos wat Hy met die mens praat. Die mens moet egter onthou dat sy gesprek nie sonder meer `n dialoog met God is nie en ***die*** mens moet nog steeds onthou dat Hy die Heilige is en die mens se woord tot God alleen maar in die vorm van `n gebed kan wees. Die mens het dan ook nooit die laaste woord in hierdie gesprek met God nie (Vriezen 1974:174). In die belewenis van hierdie gemeenskapsverhouding met God moet dit nog altyd `n erkenning van die afstand tussen die Skepper en die skepsel insluit, hetsy in `n belydenis van skuld (Jes 6), of as vrees (Gen 28:17; Eks 20:18vv) of as verwondering (Ps 8; Jes 28).

Hierdie gemeenskapsverhouding is `n geestelike, deur God geopenbaarde kennis; iets wat Israel op `n besondere wyse deur die verbond met Jahwe ontvang het (eie vertaling) (Vriezen 1974:173).

Die ***formele uitdrukking van die gemeenskap*** van God met Israel in die Ou Testament word gevind in ***die verbond***, wat een van die invloedrykste gedagtes in die Ou Testament is. Hierdie verbond is uit vrye wil deur God met die mense gesluit. God het die afstand na die mense oorbrug, en nie omgekeerd nie.

In die Bybel is ***die verbond*** `n verhouding gedefinieer deur God. Dit is deel van

God se natuur om in gemeenskap te wees, en die verbond is hoe God wil hê dat hierdie gemeenskap moet lyk. Barth (aangehaal deur Icenogle 1994:37) sê die verbond is: "... the fellowship which originally existed between God and man, which was then disturbed and jeopardized."

Die bedoeling van die gemeenskap tussen God en Israel is natuurlik nie dat dit `n eksklusiewe karakter moet openbaar nie, maar Israel se verhouding met God moet ook die heil na die ander nasies bring. Vriezen (1974:186) sê "ook die nasies kan as mense voor God se aangesig saam met Israel opgeroep word om God se lof te besing" (vgl Ps 96&98).

Die fout wat Israel gemaak het, was om God as hulle God te beperk en te vergeet van de hele missionêre karakter van die verbond wat God met Abraham gesluit het. Dit is `n duidelike fout om God uitsluitlik as die God van die verbond, `n verbond net met Israel, te sien.

Israel het ook die fout gemaak. Dit is `n groot waarheid wat God aan Abraham sê: "Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag" (Gen 17:7b), maar dit is `n halwe waarheid wanneer dit oorbeklemtoon word asof God net die God van Israel alleen is. Indien hierdie waarheid oorbeklemtoon word, dan beperk dit die Lewende God.

Die kultus van die Ou Testament is die manier wat God daargestel het waardeur die mens in staat sal wees om in `n verhouding met Hom as hulle God te lewe, die God van die verbond. Die hoofdoel van die kultus was om die gemeenskap tussen God en die volk te versterk of te herstel. Die kultus is nie iets wat die mense vir God doen om sodoende God tevrede te stel nie. Die kultus is ook nie iets wat die mens volbring om sodoende iets van God te ontvang nie. Die kultus is in Israel daar sê Vriezen (1974:275) "om die gemeenskap tussen God en mens te onderhou en suiwer te hou. Die kultus is die middel tot die integrasie van die God-mensgemeenskap. Die kultus is met ander woorde daar vir versoening" (eie vertaling).

Die **eskatologie** by die gemeenskap bevestig die tydelike aard van hierdie herstelproses. Dit het by Abraham begin, maar het eintlik maar vooruitgewys na God se plan met sy Seun. Die Seun wys verder na **die dag** wanneer daar `n finale herstel van die gebroke gemeenskap sal wees tussen God en mens, die dag met Christus se wederkoms.

Daarom word daar nou oorgegaan na `n bespreking van die herstelproses soos dit in die Nuwe Testament gevind word.

2.3 CHRISTUS - HERSKEPPER VAN DIE GODBEDOELDE GEMEENSAP

2.3.1 Inleidende opmerkinge

In die Ou Testament is God se doel vir gemeenskap tussen Hom en die mens, en die mense onderling, openbaar. Dit is `n verhouding met God en met diegene wat na Sy beeld geskep is.

This divine schema is majestic in its outlines for it reflects the interdependence of the Godhead who in concert create a being to reflect in limited measure an image of the divine relationship. The pure reflections of this image results in harmonious dependency, intimacy, and open trust (Gorman 1993:42).

Die self-genoegsame individualisme, wat as gevolg van die keuse van Adam en Eva ingetree het, het hierdie interafhanklikheid wat daar op grond van die skepping bestaan het, ontwig. Die verhouding met God was nie heeltemal beëindig nie; alleenlik op grond van die genade van God wat nie wou toelaat

dat Sy doel met die mens heeltemal verlore gaan nie. Die mens het nie die **beeld van God** verlore nie, maar verwydering van God, self-gesentreerdheid en wantroue het veroorsaak dat die **beeld van God** in die mens verduister is en die verhouding met God en met mekaar skade gelei het.

Die onskuldige reinheid, soos wat God die mens geskape het, het verdwyn en so ook die paradys gemeenskap, die onverhinderde gemeenskap tussen God en die mens, die mense onderling en ook die verhouding met die skepping.

God het na die sondeval die verhouding tussen Hom en die mens behou deur die verbond wat Hy met Abraham gesluit het, en daaruit voortvloeiend die roeping van Israel. Die verhouding tussen God en Sy beeldraer het dus nie geëindig nie, maar het na die sondeval voortgegaan. Dit was uit en uit duidelik dat dit die werk van God en nie die werk van mense was nie. Die mens kom nooit sê: “Kom ons maak gemeenskap met God moontlik nie.”

Dit word regdeur die Ou Testament duidelik dat die gemeenskap wat God in die Ou Testament moontlik gemaak het, net `n tydelike herstel was. Die tydelik herstel waarvan die Ou Testament praat, word in Hebreërs 10:11 duidelik beklemtoon:

Verder, elke priester staan dag vir dag sy diens en verrig, en bring elke keer weer dieselfde offers, wat tog nooit die sondes kan wegneem nie.

Indien die sondes nie weggeneem kan word nie, is dit tog onmoontlik om in gemeenskap met die Skepper God te lewe. Dit is juis die keuse tot die sonde wat in die begin die verhouding tussen God en die mens verbreek het. Indien daar nie `n volkome en permanente betaling vir die sondes van die mense sou kom nie, sou permanente herstel van gemeenskap tussen God en die mens, en daarom ook tussen die mens en die mens net nie moontlik wees nie.

Gorman (1993:42) sluit hierby aan wanneer sy sê:

But by the time of the Incarnation there were few who knew God intimately, some who knew of God conceptually or religiously, and many who struggled just to survive, looking for a temporal rescue from an impersonal God who was oblivious to their everyday existence. It was the 'religiosa' who kept God out of the reach of the ordinary individual. The code of commandments became arcane and absurdly complex.

Dit kan met vrymoedigheid gesê word dat die godsdiens vir die **gewone man op straat** nie veel beteken het nie. Verder was die verhoudingslewe korrup in die tyd voor die **Vleeswording**. Daar was vooroordeel van die kant van die Jode teenoor die Samaritane. Vrouens en kinders was gedevalueer en verdruk. Slawerny was aan die orde van die dag, en die siekes en die armes was 'n onnodige las op die samelewing.

Die herstel van die gemeenskap tussen God en mens, en die mense onderling, het 'n dringende noodsaaklikheid geword.

2.3.2 Christus die herskepper van die beeld van God in die mens

2.3.2.1 God se doel met die mens is in Christus verwesenlik

Die volle wese van die mens as geskape na die **beeld van God** word nie in die lewe van Adam (geskape na die beeld van God), wat gesondig het, gesien nie. Dit word ook nie in die mens (geskape na die beeld van God) se lewe vandag gesien nie. Die Nuwe Testament teken die mens as **erfgenaar van die gevolge** van die sondeval:

Verder nog dit: Deur die een mens het die sonde in die wêreld gekom en deur die sonde die dood, en so het die dood tot al die mense deurgedring, omdat almal gesondig het (Rom 5:12).

Dit word verder bevestig deur 1 Korintiërs 15:48:

Soos die stoflike mens was, so is ook die stoflike mense; en soos die hemelse mens was, so is ook die hemelse.

Die wonderlike belofte van die Nuwe Testament is dat die mens, soos wat hy na Adam geaard het (onderhewig aan sonde en dood), net soos Christus kan wees:

Soos ons die beeld van die stoflike mens was, sal ons ook die beeld van die hemelse wees (1 Kor 15:49).

Die Nuwe Testament beklemtoon die feit “that God’s purpose in creating man in his image was completely realized in the person of Jesus Christ” (Grudem 1994:445). Christus is die “beeld van God” (2 Kor 4:4); “Die Seun is die beeld van God wat self nie gesien kan word nie” (Kol 1:15a).

Niks is so bemoedigend vir die mens as om deur die Nuwe Testament te blaai en te ontdek dat die verlossing in Christus beteken “that we can, even in this life, progressively grow into more and more likeness to God” (Grudem 1994:445). Die weg van verlossing is `n proses van verandering tot gelykvormigheid aan die beeld van God, dit veronderstel sê Guthrie (1981:180) “that man apart from Christ does not reflect the image as he did before the fall.” Daarom is dit in die herstelproses nodig dat die gelowige verander sal word na die **beeld van God**.

Heyns (1978:127) sluit hierby aan wanneer hy sê: “Maar volledig mens na Gods bedoeling, onmiskenbaar in sy sigbare verteenwoordiging van God op aarde, kan hy nou alleen wees wanneer Hy in die geloof deel kry aan aan die versoening in Jesus Christus. Hy immers is die nuwe Mens, die ware Beeld van God (2 Kor 4:4; Kol 1:15) - die *sigbare Verteenwoordiger* van God op aarde”.

In Jesus Christus word dus gesien hoe die beeld van God in die mens veronderstel was om te wees. Juis daarom behoort daar vreugde te wees, aangesien God die mens “wat Hy lank tevore verkies het, ook bestem het om gelykvormig te wees aan die beeld van Sy Seun, sodat Sy Seun baie broers kan hê van wie Hy die Eerste is” (Rom 8:29).

Deur in die geloof deel te kry aan die “versoening in Jesus Christus,” is mense nie meer nakomelinge en erfgename van dit wat die deel was van die eerste Adam, as gevolg van die sondeval nie. Deur nou in Christus te glo, word die **beeld van God** al hoe meer sigbaar in mense en word hulle dit wat hulle bedoel is om te wees, en dit is **beeld van God**.

Dit is dan juis die boodskap van Paulus in Kol 3:9b-10:

Julle het met die ou, sondige mens en sy gewoontes gebreek en leef nou die lewe van die nuwe mens, wat al hoe meer vernuwe word na die beeld van sy Skepper (eie kursivering) en tot volle kennis van God.

Deur die mens se hele lewe, soos wat al hoe meer tot volwassewording in Jesus Christus gegroei word (Kol 1:28 & Ef 4:13), word die mens al hoe meer na Sy beeld verander. Hierdie verandering, sê Brown (1992,2:288), is aan die een kant “a present happening (2 Cor 3:18; Col 3:10), and also as a yet future, eschatological event (1 Cor 15:49; Phil 3:21). Dit is soos wat Kittel (aangehaal deur Brown 1992,2:288) dit stel: “Like all the gifts in which Christians share, the *eikon* is an *aparche* (first fruits, -Sacrifice)... This means that it now is, and yet that it is still to be.”

Juis wanneer Paulus sê: “leef nou die lewe van die nuwe mens” wat dan “al hoe meer vernuwe word na die beeld van sy Skepper” is die klem van die gedeelte op die hier en die nou. Die vernuwing na die **beeld van God** is reeds in hierdie lewe `n werklikheid, alhoewel dit ook `n **toekomstige dimensie** het. Die implikasie van dit wat Paulus sê in Kolossense 3:10 is: **lewe in `n nuwe**

manier van gemeenskap met mekaar:

12) Julle is die uitverkore volk van God wat Hy baie liefhet. Daarom moet julle meelewend, goedgesind, nederig, sagmoedig en verdraagsaam wees. 13) Wees geduldig met mekaar en vergewe mekaar as die een iets teen die ander het. Soos die Here julle vergewe het, moet julle mekaar ook vergewe. 14) Bo dit alles moet julle mekaar liefhê. Dit is die band wat julle tot volmaakte eenheid saambind (Kol 3:12-14).

In Kolossense 3:15-17 kom die bogenoemde implikasie ook duidelik na vore. Hierdie verandering na die **beeld van sy Skepper** word dus sigbaar in die veranderde verhoudingslewe van die mens. Deur dus te groei na Christus-gelykvormigheid (Rom 8:29), beteken dan `n verandering in ons manier van lewe en in ons karakter. Om te groei in Christus beteken om al hoe meer **te word** wat ons in Hom reeds is.

We must never forget that God wants His children to bear His image and to rule with Him. Adam's sin has had tragic consequences, but through God's plan of redemption we can still have the unspeakable privilege of relating to Him. God has provided the solution, but the question is this: 'Will we accept Christ's death as the payment for our sins and discover the powerful implications of our salvation, or will we continue to follow Satan's lies and deceptions?' (McGee 1990: 19).

Dit wat McGee sê is geweldig belangrik vir die **vorming van die gemeenskap** wat God bedoel, want die mens moet nog antwoord op die genade van God wat daar in Jesus Christus is. Dit is daarom belangrik om die volgende saak uit te lig:

2.3.2.2 Christus, die konstituerende waarborg vir die herstel van gemeenskap

Du Rand (1985:55) sê:

Gelowiges moet **mekaar herontdek** (*eie kursivering*) in die lig van die heilswerk van God in Jesus Christus. Ons ontdek mekaar **in Hom** wat die konstituerende waarborg vir die gemeenskap is. Die gelowiges het deel aan mekaar omdat hulle deel het aan Christus en daarom deel in die een geloof, een hoop, een liefde, een belydenis en een tafelgemeenskap met mekaar.

Die Vader het 'n persoon die wêreld ingestuur, sodat ons weer kan ontdek en weet hoe lyk ware gemeenskap met Hom. "This Sent One didn't just talk about relating to God. He personified it... He lived it" (Gorman 1993:43).

Daar kan nie sprake wees van gemeenskap met 'n konsep of 'n iets nie. Gemeenskap word alleenlik ervaar met 'n persoon. Dit is geweldig belangrik dat die mens mekaar in **Hom wat die konstituerende waarborg vir gemeenskap is**, sal herontdek. Die maatstaf is dus Christus en nie die mens nie. Dit is Hy wat dit moontlik maak dat die mens weer in 'n onverhinderde en onbelemmerde gemeenskap met God en daarom ook met mekaar kan lewe. Dit is Hy wat sê: "niemand kom na die Vader toe behalwe deur my nie."

Die oomblik wanneer die gelowige se pad kruis met 'n ander gelowige, of selfs 'n nog-nie-gelowige, moet onthou word dat Christus alleen die **konstituerende waarborg van gemeenskap** met hom is, maar ook met die ander een wat sy pad kruis. Die gelowige kan dit weet dat Christus die konstituerende waarborg van gemeenskap is aangesien hy in Christus alleen vrygemaak word tot 'n nuwe lewe.

2.3.2.3 Die vryheid wat in Jesus Christus ontvang en beleef word, maak 'n lewe in 'n nuwe gemeenskap moontlik

Daar is dus nou geen veroordeling meer vir die wat in Christus Jesus is nie. Die wet van die Gees wat jou in Christus Jesus die

lewe gee, het jou vrygemaak van die wet van die sonde en die dood (Rom 8:1,2).

“Geen veroordeling” en ook “vrygemaak” veronderstel iets waarvan die mens vrygemaak moes word. Waarvan moes die mens vrygemaak word?

a) Rom 5:12-21 getuig van twee gemeenskappe

In Rom 5:12-21 word dit duidelik dat daar sprake is van twee gemeenskappe.

i) Die gemeenskap van Adam

Die een gemeenskap, die **gemeenskap van Adam**, het ontstaan as gevolg van die **eerste mens** wie se mislukking veroorsaak het dat sonde begin het om invloed uit te oefen oor die lewe van die mens.

As gevolg van die mislukking van die **eerste mens** het die dood begin om sy abnormale invloed uit te oefen, want die dood het **heerskappy** oor die mense gevoer (Rom 5:12,14). Verder het dit nodig geword dat `n wet gegee moes word om die sonde te beheer (Rom 5:13). Dié wat aan die **gemeenskap van Adam** behoort het, op grond van geboorte, het op grond van die **een** se oortreding almal **veroordeling** ervaar (Rom 5:18). Almal wat aan die **gemeenskap van Adam** behoort het, het sondaars geword (Rom 5:19). In plaas daarvan dat Adam sou heers, het die dood en die sonde begin om heerskappy oor hom en oor almal wat uit Adam gebore is, te voer.

`n Kind van `n slaaf is `n slaaf. Adam was `n slaaf en almal wat uit hom gebore is (sy kinders) kon nie anders as om slawe te wees nie. Almal wat aan hierdie gemeenskap behoort, het dus slawe van die sonde geword.

Die sondeval het veroorsaak dat die mens in die slawerny van sonde gelewe het. Dit het sy hele lewe, maar ook sy verhoudingslewe, aangetas, aangesien

die mens deel was van die **gemeenskap van Adam**. Die mens het begin om homself krities aan te kyk en ook om 'n oordeel oor ander uit te spreek. Die mens het gelewe vanuit sy sondige natuur as gevolg van die sondeval.

Paulus sê in Galasiërs 5:19-21a

Die praktyke van die sondige natuur is algemeen bekend: onsedelikheid, onreinheid, losbandigheid, afgodsdienst, towery, vyandskap, haat, nabyer, woede, rusies, verdeeldheid, skeuring, afguns, dronkenskap, uitspattigheid en al dergelyke dinge.

Die **praktyke van die sondige** natuur se gevolge is duidelik vanuit hierdie verse. Elke woord kan dui op 'n verhouding wat skade lei as gevolg van die sondige natuur. Dit is die verhouding tussen God en die mens, maar ook tussen die mense onderling wat skade lei. Die sondige natuur se gevolge is dus dat **verhoudings duidelik aangetas** word.

ii) Die gemeenskap van Christus

“Daar is dus nou geen veroordeling meer vir die wat in Jesus Christus is nie” (Rom 8:1). Hier is sprake van die **ander gemeenskap**. Die **ander gemeenskap**, of anders gestel die **nuwe gemeenskap**, word moontlik gemaak deur dit wat die “laaste Adam” (1 Kor 15:45), die “tweede mens” (1 Kor 15:47), aan die kruis gerealiseer het. “Through his obedience the trend initiated by the first member of the human race has been reversed (Banks 1994:17).

Op grond van dit wat Christus gedoen het, is die gevolge wat die mens behoort te ervaar, aangesien hulle aan die “gemeenskap van Adam” behoort het verander. Op die oordeel wat daar was as gevolg van die mens se oortredings, het “die genadegawe gevolg en dit het tot vrypraak gelei” (Rom 5:16). Die “vrypraak en lewe vir almal” (Rom 5:18) het gevolg op die straf van die ewige dood.

2.3.2.4 Die vryheid in Christus maak `n nuwe gemeenskap moontlik

Die wat *in Jesus Christus* is, ontdek dus dat hulle vrygemaak is. Hierdie vryheid, sê Paulus, moenie “misbruik word as `n verskoning om sonde te doen nie, maar dien mekaar in liefde” (Gal 5:13). Hierdie vryheid maak die **nuwe gemeenskap** moontlik, want die een vir wie hierdie vryheid deur die geloof in Christus `n werklikheid geword het “het hulle sondige natuur met al sy hartstogte en begeertes gekruisig. Ons lewe deur die Gees; laat die Gees nou ook ons gedrag bepaal” (Gal 5:24-25).

Die vrug van die Gees daarteenoor is liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelikheid, goedhartigheid, getrouheid, nederigheid en selfbeheersing. Teen sulke dinge het die wet niks nie (Galasiërs 5:22,23.)

Daar is `n merkbare verskil tussen die verhoudingslewe van diegene wat hulle deur hulle sondige natuur laat beheers, en diegene wat hulle lewe deur die Gees laat beheers. Die **vrug van die Gees** het definitiewe en duidelike positiewe verhoudings in gedagte. Die sondige natuur lei tot die verbreking en verskeuring van verhoudings. Dit is veroordeling van die self, maar ook veroordeling van ander. Aan die ander kant lei die “vrug van die Gees” in die lewens van gelowiges tot `n hernude ontdekking van gemeenskap tussen God en mens en die mense onderling, en daarom vrypraak van die ander.

Die gevolg van die sondeval en die sondige natuur van die mens is duidelik. Dit trek die mens weg van gemeenskap met God en medemens. Sonde het van die begin af **die geneigdheid** gehad om mense weg te neem van gemeenskap met God en van mede-gelowiges. Sonde het die mens in `n slawejuk ingedwing, verwyder van die gemeenskap van God en onder die “gemeenskap van Adam” geplaas.

Die vryheid in Christus lei tot die **nuwe gemeenskap**. Banks (1994:15-16) sê:

“In fact, most of the different aspects of Paul’s idea of community are related in some way to his understanding of freedom.” Paulus sien verlossing (vryheid) nie net as `n **transaksie** tussen `n individu en sy God nie, maar hulle versoening met God in Christus bring hulle in `n **nuwe gemeenskap**. “The new life is life lived at a new level, not as individual, but as community (Guthrie 1981:649). Christus wil dus en het dan ook die **God bedoelde gemeenskapsverhouding** tussen Skepper, skepsel en skepping herstel.

2.3.2.5 Samevattende opmerkinge oor die vryheid in Christus

Hierdie vryheid wat in Christus beleef en ontdek word, kan vanuit Paulus se beredenering op die volgende wyse saamgevat word:

Diegene wat in die geloof aanvaar het dat Jesus Christus die oorwinning namens hulle en in hulle plek behaal het, en sodoende die Heilige Gees as gawe ontvang het, is in die **eerste plek** bevry **van dit wat hulle in die slawejuk ingedwing het** (Rom 6:7,22; 8:10-11; Ef 2:1-7). Hulle is bevry van die innerlike dwang om te sondig en ook om op hulle eie morele en godsdienstige prestasies staat te maak (m a w om op die eie-ek te vertrou). Hulle is bevry daarvan om hulle lewe te laat beheers deur `n instinktiewe en eksterne morele kode (Gal 2:19-20; Rom 7:4-6; 8:1-4; Kol 2:16-23). Hulle is bevry van die bande van die dood (Rom 6:23; 8:21) en ook van dit wat hulle vroeër verblind het en hulle vorige keuse beïnvloed het (Rom 8:38-39; Gal 4:8-11).

Hulle is in die **tweede plek** bevry **vir ander**. Wanneer Paulus in Gal 5:1 sê “Christus het ons vrygemaak om werklik vry te wees. Staan dan vas in hierdie vryheid en moet julle nie weer onder `n slawejuk laat indwing nie,” gaan hy voort om daarop te wys dat dié wat “in Christus is” nie net bevry is van sekere dinge nie, maar bevry is tot `n **nuwe vorm van diens** (Rom 6:13). “He goes

on to explain that the positive expression of this independence leads, paradoxically, to a new form of 'service' (on a few occasions he even uses the term 'slavery'), though service of a qualitatively different kind to that experienced before" (Banks 1994:19).

Waar hulle **in Christus** dan nou bevry is **van** sekere dinge, en bevry is **vir** sekere dinge, lei dit tot `n **nuwe afhanklikheid**. Dit is `n gelowige afhanklikheid van Christus wat `n einde gemaak het aan die juk van slawerny. Daar is ook `n afhanklikheid van die Heilige Gees wat juis vir hulle wat **in Christus** is lei om te ontdek:

Die Gees wat aan julle gegee is, maak julle nie weer tot slawe nie en laat julle nie weer in vrees lewe nie; nee, julle het die Gees ontvang wat julle tot kinders van God maak en wat ons tot God laat roep: "Abba!" Dit beteken Vader. 16) Hierdie Gees getuig saam met ons gees dat ons kinders van God is. 17) En omdat ons kinders is, is ons ook erfgename. Ons is erfgename van God, erfgename saam met Christus (Rom 8:15-17a).

Hierdie vryheid lei dan ook tot `n nuwe **vryheid teenoor ander**. Dit sluit in, `n afwesigheid van `n vrees vir die oordeel van ander ("Daar is nou geen veroordeling meer vir die wat in Christus Jesus is nie"), en ook van `n persoon se eie pogings om andere te manipuleer (Rom 8:18-23; 2 Kor 4:11-9). Dit sluit ook in dat `n persoon vry is om sy gedagtes te kommunikeer, om sy emosies uit te druk, om sy lewe vir andere oop te maak, en ook om sy besittings te deel (2 Kor 3:12; 6:11; 7:4; 8:2 & 9:13). Hierdie vryheid lei dus tot interafhanklikheid tussen diegene wat **in Christus** hulle nuutgevonde vryheid ontdek het. Die vrywillige gee van jouself in diens aan ander is vir Paulus inderdaad die hart vir die een wat ware vryheid in Christus ontdek het.

Hierdie vryheid wat God uit genade geskenk het, "not only transfers men and women out of a broken relationship with God and a defective solidarity with others into a new community with God and others, but also inclines them to live the kind of life that will extend and deepen that new community itself" (Banks

1994:20). Daar is dus `n duidelike verband vir Paulus tussen vryheid in Christus en om deel te wees van `n nuwe gemeenskap.

2.3.3 Gemeenskap (koinonia) in Nuwe Testamentiese perspektief

Die motivering vir gemeenskap is reeds bespreek in die feit dat:

- God `n God van gemeenskap is;
- Die mens geskape is vir gemeenskap;
- Die sondeval verstoort gemeenskap;
- Christus is die een wat gemeenskap tussen God en mens herstel.

In die volgende paragrawe word die motivering vir gemeenskap nie bespreek nie, maar die voorkoms en betekenis van die woord in die Nuwe Testament en die voorbeeld van Jesus in `n gemeenskapslewe word nagegaan.

2.3.3.1 Die voorkoms en betekenis van koinonia in die Nuwe Testament

Die woord koinonia kom 18 keer in die Nuwe Testament na vore en daarvan word dit 13 keer by Paulus aangetref. Daarom is dit noodsaaklik om te verstaan hoe Paulus die woord gebruik.

a) Die voorkoms en betekenis van koinonia by Paulus

i) Die gebruik van koinonia - `n religieuse betekenis

Dit is duidelik wanneer die gebruik van koinonia by Paulus nagegaan word dat hy nooit die woord in sy sekulêre betekenis gebruik het nie, maar altyd in `n

religieuse sin. Brown (1992,1:643) wys daarop deur te sê “...koinonia refers strictly to the relation of faith to Christ: ‘the fellowship of his Son’ (1Cor 1:9), ‘the fellowship of the Holy Spirit’ (2 Cor 13:13), ‘fellowship in the gospel’ (Phil 1:5), ‘fellowship of faith’ (Phlm 6).” Ook die voorkoms van koinonia in 1 Kor 10:16 beteken **deelname** aan die liggaam en die bloed van Christus en daarom `n vereniging met die verhoogde Christus.

Die gebruik van koinonia by Paulus toon dat hierdie gemeenskap (koinonia) met Christus ontstaan deur die “...creative intervention of God. It happens through the transformation of man to the very roots of his being. It is birth into a new existence, and can be expressed by the contrast of life and death” (Brown 1992, 1:643).

Hierdie “geboorte tot nuwe bestaan” is daar op grond van die feit dat die mens “saam met Christus gekruisig en begrawe is en opgestaan het tot `n nuwe lewe (Rom 6:5:11; Gal 2:19,20). Hierdie “geboorte tot `n nuwe bestaan” beteken nie dat die gelowige se persoonlikheid verander of vernietig word nie, maar dit beteken `n nuwe, persoonlike verhouding met God wat gebaseer is op grond van die vergiffenis van sonde deur die soenverdienste van Sy Seun.

ii) Die Christosentriese klem van die gemeenskapsbelewenis

In die voorkoms van koinonia word duidelik klem gelê op die **Christosentriese lewe** van die gelowige, maar dan nie die gelowige as individu alleenlik nie. Daar is altyd die gemeenskaplike “deelhê aan Christus met andere” (Du Rand 1985:59).

Die “deelhê aan Christus met andere” lei daartoe dat koinonia by Paulus `n sterk gemeenskapsgedagte wil beklemtoon. Kirkpatrick (1995:5) ondersteun die gemeenskapsgedagte van koinonia wanneer hy sê: “...the essence of authentic Christian community: sharing their lives with one another and their

Lord.”

Die **soteriologiese** aspek en die **gemeenskapsbelewenis** word by Paulus met mekaar in verband gebring. Ware verlossing bestaan in gemeenskap met Christus en daaruit vloei die gemeenskap met mekaar na vore. Die mens ervaar die gemeenskap wanneer hy deur God **geroep is**, deur die Heilige Gees **beweeg** word, en deur die geloof **reageer** en deelneem aan die verlossingsbrengende bloed en liggaam van Christus.

Die gemeenskap van Christus, die Gees en geloof word dan tegelyk `n samevoegende gemeenskap van alle gelowiges: “die gemeenskap van die liggaam van Christus” (Du Rand 1985:59).

Die gevaar van hierdie gemeenskapsbelewenis is dat die Christosentriese perspektief van koinonia verlore kan raak in `n ongebalanseerde oordrewe klem op die onderlinge gemeenskapsbelewenis. Hierdie Christosentriese voorvereiste vir gemeenskapsbelewenis word na die navorser se mening goed uitgelig in die eerste brief van Paulus aan die Korinthiërs.

Reeds in die begin van die brief lig Paulus die Christosentriese klem van die gemeenskapsbelewenis uit:

God is getrou, Hy wat julle geroep het om verenig te lewe met Sy Seun, Christus Jesus, ons Here (1 Kor 1:9).

Hier lê Paulus klem op die getrouheid van God wat die mense oproep om in gemeenskap met Jesus Christus te lewe. Om in gemeenskap met die Seun te lewe, bepaal dan die roeping van Christenwees in hierdie lewe. Die voorreg om in gemeenskap met die Seun te lewe is gemotiveer deur God's genade. Juis vanuit hierdie Christosentriese klem van die gemeenskap in 1 Korinthiërs kan Paulus dan verder in die brief die verhoudingsprobleme wat die gemeente ervaar, aanspreek. Indien die Christosentriese klem iewers verlore sou raak,

sou dit net soveel moeiliker wees om die verdeeldheid wat daar in die gemeente was aan te spreek.

b) Die voorkoms en betekenis van koinonia in Handeling 2:42

’n Verdere voorkoms van koinonia word in Handeling 2:42 gevind. Dit is ook die enigste voorkoms van die woord in Handeling. Hier in Handeling druk koinonia iets nuuts en onafhanklik uit. “It denotes the unanimity and unity brought about by the Spirit” (Brown 1992,1:642).

Indien die parallelle gedeeltes in Handeling, wat lig werp op die gebruike van die eerste Christelike gemeente (Hand 4:32-35 & 5:11-16), nagegaan word, is dit duidelik dat die onmiddellike verband van al drie hierdie gedeeltes die “manifestasie van die Heilige Gees” (Du Rand 1985:62) is.

Koinonia bevat hier ’n duidelike geestelike dimensie as gevolg van die werk van die Heilige Gees, maar daarmee saam is daar die betrokkenheid van die eerste gelowiges by mekaar op horisontale vlak. Die omgee van die eerste gelowiges vir mekaar is daar as gevolg van die voortgaande werk van die Heilige Gees in die gemeenskap.

Koinonia in Handeling, sê Du Rand (1985:64),

....is gefundeer in geloof en kom tot uitdrukking in die kultiese asook die konkrete realisering daarvan in die uitdeel van materiële middele. Op so ’n wyse het koinonia nie maar net vervlak tot ’n horisontale aktiwiteit nie, maar is dit ’n konkrete uitdrukking van die diakonia wat weer ’n sigbare uiting van marturia (getuienis) aangaande die verlossing is.

In Handeling word dit elke keer duidelik dat kerugma, die verkondiging dat die Jesus Christus die Here is, oorgaan na koinonia. In hierdie koinonia ook word diakonia beleef, wat opsigself ’n getuienis en bevestiging is van die

evangelieboodskap.

Dit is onmoontlik om die **koinonia te beleef** as dit nie oorgaan tot getuienis nie. Die **missionêre karakter** van die eerste gemeente was juis gemotiveer vanuit hierdie koinonia wat in Christus deur die werking van die Heilige Gees beleef is.

c) Die voorkoms en betekenis van koinonia in 1 Johannes

Om koinonia in die Nuwe Testament te behandel, sonder om na die voorkoms en betekenis van koinonia in die eerste Johannese brief te verwys, is onmoontlik. Koinonia word heel aan die begin van die brief soos volg beklemtoon:

Hom wat ons gesien en gehoor het, verkondig ons aan julle, sodat julle aan ons gemeenskap deel kan hê. En die gemeenskap waaraan ons deel het, is die met die Vader en met Sy Seun, Jesus Christus (1 Joh 1:3).

Uit hierdie gedeelte is dit interessant om daarop te let dat die

...doel van die verkondiging, naamlik gemeenskap (koinonia), verwerklik word ten opsigte van tweërlei objekte, naamlik met ons, dit is die verkondigers self, met die Vader, en dan sonder om koinonia te herhaal maar terwyl dit bygedink word, met die Seun, Jesus Christus (Du Rand 1985:69).

Die verkondiging het `n bepaalde doel. Die doel is koinonia. Die koinonia met mekaar is alleenlik moontlik vanuit die koinonia met die Vader en die Seun. Hierdie koinonia met die Vader en die Seun in 1 Johannes ontstaan deur in Jesus Christus as Gestuurde van die Vader te glo.

Daar kan ook `n versteuring van gemeenskap wees:

As ons beweer dat ons aan Hom deel het, en ons lewe in die duisternis, lieg ons en handel ons nie volgens die waarheid nie (1 Joh 1:6).

Wanneer 1 Johannes 1:6 onder oë geneem word, dan is dit duidelik dat sonde `n versteuring in gemeenskap tot gevolg het. Die mense wie se lewens iets van die duisternis weerspieël as gevolg van die sonde, se lewe is niks meer as `n leuenagtige lewe nie. Sonde het die verbreking van gemeenskap tot gevolg. Dit is *in Christus* nie meer nodig dat sonde `n bepalende faktor in gemeenskapsverhoudinge moet wees nie.

Net soos wat sonde die gemeenskap verbreek, het die offerdood van die Here Jesus die gelowiges gereinig van die sonde wat volle koinonia (gemeenskap) verhinder het. Deur Jesus se sterwe het die gelowiges `n nuwe koinonia met die Vader en die Seun beleef (Du Rand 1985:71).

1 Johannes 1:7 lig die *herstel van die gemeenskap* in Jesus Christus pragtig uit:

Maar as ons in die lig lewe soos Hy in die lig is, het ons met mekaar deel aan dieselfde gemeenskap en reinig die bloed van Jesus, sy Seun, ons van elke sonde.

Sonde versteur die gemeenskap. Dit is nie net die gemeenskap tussen God en die mense wat versteur word nie, maar ook die gemeenskap onderling. Om gemeenskap te belewe is dit daarom nodig dat daar `n erkenning van die sonde van mense sal wees en die wete dat die mens homself nie kan red nie. Die oomblik wanneer die mens nie sy sondigheid erken en bely nie is hy `n bedrieër en iemand wat nie volgens die waarheid sy lewe inrig nie (1 Joh 1:8). So `n mens kan ook nie werklik gemeenskap met God en met sy broer beleef nie (1 Joh 1:10).

2.3.3.2 Samevattende opmerkinge oor die voorkoms en betekenis van koinonia in die Nuwe Testament

Die volgende samevattende opmerkinge word net gemaak ten opsigte van die voorkoms van koinonia in die Nuwe Testament:

- Dit is duidelik dat koinonia in die Nuwe Testament gegrond is op die inisiatief wat God geneem het om Sy Seun na die aarde te stuur.
- Koinonia is alleenlik moontlik wanneer die mens radikaal verander word. Hierdie verandering vind plaas in die gelowige aanvaarding van God se verlossingsplan, en Sy verlossingsplan is deur Sy Seun.
- Koinonia het daarom `n duidelike Christosentriese klem in die Nuwe Testament. Indien die Christosentriese klem van koinonia ten koste van onderlinge koinonia onderbeklemtoon word, en indien die koinonia nie oorgaan tot getuigenis (die missionêre) nie, dan verloor koinonia sy Bybelse perspektief.
- Dit is duidelik dat daar vir die versteurende effek van die sonde voorsiening gemaak is. In Christus is dit nie meer nodig dat sonde `n versteurende invloed op koinonia met God en mekaar uitoefen nie.
- Hierdie gemeenskap berus dus nie op onderlinge simpatie, gelykluidende belange en belangstellings nie, maar op die gelowige aanvaarding van en deelname aan dieselfde evangelie.

Hierdie gedeelte word afgesluit met die omskrywing van die betekenis van koinonia in die Nuwe Testament deur Du Rand (1985:74):

Nadat die voorkomste en gebruike van koinonia in die Nuwe Testament nagegaan is, is dit duidelik dat koinonia nie in die mens sy oorsprong het nie maar in God. Koinonia druk iets nuuts en dinamies in die vroeë Christelike gemeente uit. Dit vertolk die eenheid wat deur die Heilige Gees bewerk is. Die individue het volledig opgegaan in hierdie gemeenskap. Dit is nie `n vrywillige samekoms van gewone mense omdat hulle gemeenskaplike belange besit nie. Dit is `n vergadering van hulle wat God geroep het tot koinonia met Homself deur Sy Seun en met mekaar.... Sowel by Paulus as in Handeling is die goddelike inisiatief wat koinonia betref opvallend. God roep die mens, gee aan hom lewe

en laat hom deur sy Gees deel hê aan Homself met mekaar deur koinonia.

2.3.4 Die voorbeeld van Jesus in die Nuwe Testament lê klem op die sentrale rol van koinonia

Jesus het nie net gepraat oor hoe dit is om in `n persoonlike verhouding met die Vader te lewe nie. Hy het hierdie lewe in verhouding met die Vader verpersoonlik. Hy het nie toegelaat dat dit `n koue en `n objektiewe waarheid bly nie. Hy het **dit gelewe**. Gorman (1993:43) sê:

When Martha in grief recited the cold objective truth, "I know [my brother] will rise again in the resurrection at the last day," Jesus turned the truth in personal reality - "I am the resurrection and the life" (John 11:24-25). Anyone who knew Jesus well knew that truth relationally. He, as a person, was that truth.

Dit is belangrik vir gemeenskap, want niemand kan `n persoonlike verhouding met `n konsep of met koue objektiewe waarheid hê nie. Met `n persoon kan daar gemeenskap beleef word. God word in die Bybel in taal gedefinieer (menslik verstaanbare taal), wat juis klem op die persoonlike aspek van God lê. Juis aangesien Hy Hom aan ons verstaanbaar bekendmaak, kan ons gemeenskap met Hom op `n persoonlike vlak beleef.

Gemeenskap ontstaan dus uit `n persoonlike verhouding. Hierdie persoonlike verhouding kommunikeer God in die lewe van Sy Seun. Deur die Seun het Hy kom doen wat die wet en die hele Ou Testament nie by magte was om te doen nie.

Daar het **in Christus nuwe** (oorspronklike bedoelde) **gemeenskap moontlik** geword met die Vader en met mekaar.

2.3.4.1 Die transformering van die verhouding met die Vader

Jesus het met Sy koms `n heel nuwe verhouding met die Vader moontlik gemaak. Hy het gekom om die Vader as `n persoonlike Vader bekend te stel, `n Vader wat weet wat die mens nodig het nog voor hy vra (Matt 6:8), `n Vader met Wie die mens kan praat in gebed (Matt 6:9-13), `n Vader wat vergewe (Matt 6:14), `n Vader wat omgee vir Sy skepping en daarom nog soveel meer vir diegene wat na Sy beeld gemaak is (Matt 6:26-30), `n Vader wat weet hoe om goeie gawes aan Sy kinders te gee (Matt 7:11).

Hy het ook aan Sy volgelinge die liefde van Sy Vader getoon: "Soos die Vader My liefhet, het Ek julle ook lief..."(Joh 15:9). Dit was dan `n oproep om God as Vader te vertrou (Joh 14:1).

Jesus het deur Sy voorbeeld `n intieme persoonlike verhouding met die Vader gedemonstreer. Diegene wat naby Hom gelewe het, het op Sy voorbeeld gereageer. Hulle kon daarom begin om die Vader lief te hê en te vertrou aangesien hulle Hom leer ken het deur in `n persoonlike lewende verhouding met Jesus Christus te staan.

2.3.4.2 Die transformering van onderlinge menslike verhoudinge

Dit is onmoontlik om die verkondiging van die evangelie te skei van die impak wat dit op persoonlike verhoudings het. In reaksie op die druk van sy eie familie het Jesus gereageer deur die volgende te sê:

33) Maar Hy sê vir hulle: "Wie is my moeder en my broers?" 34) Hy het die mense aangekyk en gesê: "Hier is my moeder en my broers! 35) Elkeen wat die wil van God doen, is my broer en my suster en my moeder (Mark 3:33-34) .

Jesus stel hier nuwe verhoudings daar. Dit is die gemeenskapsverhouding van die ewige familie met God as hulle Vader. Hierdeur lê Hy klem op die belangrikheid van die familie van God.

Hy lê ook verder klem op diensbaarheid wat die plek inneem van hiërargiese en dominerende sisteme. Om `n leier te wees, moet daar `n bereidwilligheid wees om diensbaar te wees (Mark 10:41-45). Ook die dominerende van partriargale leierskap word verander (Matt 28:8-10).

Die huweliksverhouding word gedefinieer met die vergelyking van die verhouding tussen Christus en Sy kerk (Ef 5:22-32). Daar word in die vader-kind verhouding klem gelê op wedersydse respek en begrip (Ef 6:1-4).

Die verhouding tussen `n slaaf en sy meester kan ook nie meer dieselfde wees nadat hulle in aanraking met Jesus Christus gekom het nie (Ef 6:5-9).

Belangrik rondom die **nuwe verhoudings** in die **nuwe gemeenskap** wat Christus moontlik gemaak het, is die verhoudinge met mense wat **anders** is.

Gorman (1993:45) sê:

The natural boundaries of nationality, gender, age, economic status must no longer be divisive. Being in community with God means revolutionary rethinking in the arena of mutuality.

In Christus het daar dus `n **verhoudingsrewolusie** plaasgevind.

2.3.4.3 Jesus se voorbeeld - die konstruering van `n gemeenskapsparadigma

Jesus het nie alleen gemeenskap en die herstel van die verhouding met die Vader en met mekaar verkondig nie, Hy het dit gekonstrueer. Boff (aangehaal deur Gorman 1993:49) sê:

Jesus did not select the Twelve as founders of future churches. Jesus established the Twelve as a community; as messianic, eschatological church. The apostles are not to be understood first and foremost as individuals, but precisely as the Twelve, as messianic community gathered around Jesus and his Spirit.

a) Jesus se keuse - `n kleingroep (Die Twaalf)

Die keuse wat Jesus gemaak het is `n strategiese keuse, `n keuse wat die begin van `n **nuwe gemeenskap** inlei, die onderlinge gemeenskap tussen Jesus en die Twaalf, maar ook die voorbeeld van gemeenskap wat Hy met die Vader gehad het. Wat uitstaan in hierdie keuse van Jesus is die volgende:

i) Mense is sy metode om die wêreld met die evangelie te bereik

Jesus het nie op programme gesteun wat die menigtes kon bereik nie, “...but men whom the multitudes would follow. Remarkable as it may seem, Jesus started to gather these men before He ever organized an evangelistic campaign or even preached a public sermon. Men were to be His method of winning the world for God” (Coleman 1963:22).

Goppelt (1982:4) sluit hierby aan: “Jesus did not dedicate himself to religious contemplation, but to ministry among people.”

Dit is mense wat die boodskap gehoor het: “Kom hier! Kom saam met my, en

Ek sal julle vissers van mense maak” (Matt 4:19). Deur die roeping het Jesus verwag dat hulle hul self-gesentreerde lewenstyl sal laat vaar en hom sal volg. “In return, He gave meaning and purpose to their lives. He nurtured, trained and equipped them for a mission that was bigger than anything they could have imagined. What caused people to follow Christ? Two things: His vision and His example” (Donahue1996:37).

Goppelt (1981:208) sê:

According to the discipleship stories, Jesus brought people together into an enduring life of fellowship through a unique command: "Follow me!"

Sy visie was dat Hy manne en vroue gesoek het wat bereid was om die wêreld in te gaan namens Hom (Matt 28:18-20; Hand 1:8). Hy was as mens nie in staat om die hele wêreld te bereik nie, en dit was ook nie Sy doel dat dit so moet geskied nie. “As long as Jesus was bound to time and space, the goal of his ministry could not be achieved within the givens of a historical setting...” (Goppelt 1981:210).

Hy het die mense gesien wat verwaarloos was en wat die behoefte gehad het aan iemand wat aan hulle die evangelie sou bring en daarom deel Hy sy visie in Matt 9:36-38:

Toe Hy die menigtes sien, het Hy hulle innig jammer gekry, want hulle was moeg en hulpeloos soos skape wat nie `n wagter het nie. Hy sê toe vir sy dissipels: "Die oes is groot, maar die arbeiders min. Bid dan die Here aan wie die oes behoort, om arbeiders uit te stuur vir sy oes."

In hierdie visie van Jesus, met die menigtes wat nood ervaar het, was een moontlikheid dat Jesus net by die menigtes en hulle nood betrokke sou raak. Jesus se keuse was om mense te gebruik om sy doel met die menigtes te bereik, en daarom:

ii) Jesus se keuse - Hy konsentreer op `n klein groepie

Die vraag was watter effektiewe werkswyse die Verlosser kon volg terwyl Hy na sy menslike natuur beperk was. Hy kon net op een plek op `n slag wees, en daarom maak Hy `n keuse. Sy keuse was om die meeste van Sy tyd op aarde met `n klein groepie manne te spandeer, om sodoende **deur hulle** die wêreld te bereik.

Die Twaalf word dan ook gekies om in gemeenskap met Jesus te lewe. "The gospels show truth and life as seen through the eyes of the community in which He invested His life and energy. Who He was is revealed to them. How He taught and lived is experienced by them" (Gorman 1993:50).

Daarom dat dit nie net noodsaaklik was om `n klein groepie mense te kies nie, maar om hierdie groep klein genoeg te hou sodat Jesus ook effektief met hulle kon werk. Die groep van twaalf "...is a core value for the development of small group ministry - the calling together of a group to experience the intimacy of Jesus vulnerable relationship with Abba God. This molds a group to become a model of God's dwelling place on earth" (Icenogle 1994:117).

Die doel van die keuse van Jesus was definitief nie om die menigtes te verwaarloos nie. Hyself het nie die menigtes verwaarloos nie. Hy het voortdurend vir die menigtes wat Hom gevolg het die evangelie gebring. Hy het hulle gevoed, genees en duiwels uitgedrywe. Hy was oor hulle besorg en het hulle geleer. Hy het hulle kinders geseën en selfs met tye die hele dag aan hulle behoeftes aandag gegee sodat hy selfs nie eers tyd gehad het om te eet nie (Mark 6:31).

In every way possible Jesus manifested to the masses of humanity a genuine concern. These were the people that He came to save - He loved them, wept over them, and finally died to save them from their sin. No one could think that Jesus shirked mass evangelism (Coleman 1963:28).

Jesus was `n realis. Hy het die menslike natuur geken en was bewus van die Sataniese aanslag teen die massas. Met hierdie kennis het Hy Sy plan vir die evangelisasie van die wêreld ontwerp, `n plan wat aan die behoefte kon beantwoord. Juis die feit dat Hy die meeste van Sy tyd en energie op aarde aan die Twaalf spandeer het, is getuie hiervan.

Hy kon sekerlik `n **makro-gemeente** hier op aarde gebou het. Die massa het Hom gevolg en was so beïndruk deur Hom dat hulle Hom met geweld wou koning maak (Joh 6:15). Die Fariseërs het self erken dat die “hele wêreld” agter Hom aangegaan het (Joh 12:19).

Had Jesus given any encouragement to this popular sentiment among the masses, He easily could have had all the Kingdoms of men at His feet. All He had to do was to satisfy the temporal appetites and curiosities of the people by His supernatural power (Coleman 1963:29).

Dit was nie Sy doel om vir die **paviljoen** te speel nie, maar om te arbeid in die Koninkryk. Dit beteken dat Hy mense nodig gehad het wat die menigtes kon lei. Dit sou geen doel dien indien Hy die “verleiding” van die massas aanvaar het en niemand toegerus het om voort te gaan met die werk wat Hy begin het nie. Die menigtes kon maklik prooi vir verleiding geword het, want hulle was soos skape sonder `n herder (Mark 6:34; Matt 9:36; 14:14). Hulle sal enige een volg wat `n charismatiese leier is, veral in die tyd van die Romeinse oorheersing van Israel.

Daarom is dit belangrik dat Jesus die keuse gemaak het om Sy tyd en energie in `n paar mense te belê wat bevoeg kon wees om Sy bekeerlinge te lei wanneer hy nie meer daar sou wees nie. Coleman (1963:33) sê:

His only hope was to get men imbued with His life who would do it for Him. Hence, He concentrated Himself upon those who were to be the beginning of this leadership. Though He did what he could to help the multitudes, He had to devote Himself primarily to a few men, rather than the masses, in order that the masses could at least be saved. This was

the genius (eie kursivering) of His strategy.

iii) `n Leier wat `n onverbeterlike voorbeeld stel

Jesus het nie net `n duidelike visie gehad nie oor die nood van die mense wat Hy wou bereik nie. Hy het ook die voorbeeld gestel oor hoe om hierdie mense te bereik. Die mees duidelike voorbeeld van almal was:

4) Toe het Hy van die tafel af opgestaan, sy bokleed uitgetrek en `n handdoek gevat en om Hom vasgemaak. 5) Daarna het Hy water in `n wasskottel gegooi en begin om sy dissipels se voete te was en dit dan af te droog met die handdoek wat Hy omgehad het (Joh 13:4-5).

Why did Jesus do this menial task? To show us that leaders lead by example. Leaders serve those they are leading; no task is "beneath" a leader. In Mark 10:45, Jesus tells His disciples that He did not come to be served but to serve. This is a true shepherd (Donahue 1996:38).

In die gemeenskap saam met Jesus, en die voorbeeld wat die dissipels van Hom ontvang het, het Jesus hulle die geleentheid gegee "to remold old habit patterns and establish new ones. They experienced Him in relationship" (Gorman 1993:52).

Die evangelies is vol van voorbeelde dat daar `n voortdurende interaksie tussen Jesus en die dissipels was. Hy het saam met hulle geëet, met hulle geredeneer, in hulle geglo al het hulle Hom teleurgestel. Saam het hulle geleer om konflik te hanteer. Hy het gedurigdeur met hulle die doel van Sy koms gedeel. Hy het ook geweet dat hulle saamwees met Hom die basis sal wees van hulle getuigenis wanneer Hy weg sou wees (Gorman 1993:52).

Soos wat die Twaalf saam met Hom gelewe het, het hulle Hom, Sy waardes, Sy verhouding met die Vader en Sy verhouding met ander leer ken. Hulle het gesien hoe **elke** individu vir Hom belangrik is, want Hy het nie in die algemeen by die massas stilgestaan nie, maar mense, individuele mense was vir Hom

belangrik. Sy dissipels het gesien en ervaar dat almal vir hom belangrik was. Vroue het Hy nie uitgesluit soos wat dit die gebruik in Sy tyd was nie. Die armes, sondaars, **elke enkele persoon** wat na die beeld van God geskape is, was vir Hom belangrik.

Juis met dit in gedagte kan die volgende hoofstukke benader word.